

IMPLEMENTING
THE NEW
URBAN AGENDA

»HABITAT III – 10 let po tem«

POROČILO O IZVAJANJU
NOVE URBANE AGENDE V SLOVENIJI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Izdalo in založilo:	Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja
Pripravili in uredili:	dr. Alma Zavodnik Lamovšek, UL FGG dr. Mateja Volgemut, UL FA dr. Gašper Mrak, UL FGG dr. Mojca Foški, UL FGG mag. Aša Rogelj, MOP dr. Nataša Bratina, MOP
Jezikovni pregled:	s programskim orodjem Instatext (https://instatext.io/editor/?v2=1&u=476727876&t=c)
Oblikovanje, prelom in priprava za tisk:	dr. Gašper Mrak, UL FGG
Predstavnici izvajalke:	dr. Alma Zavodnik Lamovšek, dr. Mojca Foški, UL FGG
Člana projektne skupine:	dr. Gašper Mrak, UL FGG dr. Mateja Volgemut, UL FA
Predstavnici naročnika:	mag. Aša Rogelj, dr. Nataša Bratina, MOP
Naročnik:	Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja
Izvajalec:	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

Poročilo je pripravljeno na podlagi strokovne podlage:

Zavodnik Lamovšek, Alma, Foški, Mojca, Mrak, Gašper, Volgemut, Mateja. Poročilo o izvajanju nove urbane agende v Sloveniji »Habitat III – 10 let po tem«. Ljubljana: Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, 2025. 92 str., ilustr. [cobiss.si-id 264434947]

PREDGOVOR

Prostor, v katerem živimo in načrtujemo prihodnost

Ko govorimo o urejanju prostora, pogosto govorimo o načrtih, postopkih, dovoljenjih in predpisih. Za temi izrazi pa so povsem konkretna vprašanja, ki jih ljudje občutijo v vsakdanjem življenju: ali bo mlada družina v svojem kraju našla stanovanje, ali bo občina lahko zgradila vrtec, kje bo podjetje razvijalo svojo dejavnost in ali bo naselje ob naslednjih obilnih padavinah varno. Odločitve o prostoru se dotikajo skoraj vsakega področja našega življenja, njihove posledice pa ostanejo vidne še dolgo po tem, ko so bile sprejete.

Publikacija *Habitat III – 10 let po tem* nam omogoča, da razvoj slovenskega prostora pogledamo v širšem časovnem okviru. Deset let po sprejetju Nove urbane agende so nekatera vprašanja še izrazitejša kot takrat. Potrebe po stanovanjih in infrastrukturi se povečujejo, posamezna območja se soočajo z različnimi razvojnimi pritiski, podnebne spremembe pa vplivajo na to, kje in kako lahko varno gradimo. Ob pregledu doseženega je zato pomembno pogledati tudi, kako se na te razmere odzivamo danes.

Slovenski prostor je raznolik. Način življenja in razvojne potrebe v večjem mestu se razlikujejo od tistih v manjšem občinskem središču, obmejnem kraju ali podeželskem naselju. Pri prostorskem načrtovanju je pomembno, da ljudem omogočamo kakovostno življenje v različnih delih države, pri čemer imajo veliko vlogo dostopnost stanovanj, delovnih mest, javnih storitev in prometnih povezav. Novo stanovanjsko območje denimo ne zaživi že s tem, ko je zemljišče v prostorskem aktu opredeljeno kot zazidljivo. Potrebuje komunalno infrastrukturo, urejen dostop in ustrezne zmogljivosti vrtcev, šol ter drugih storitev. Prav pri takšnih vprašanjih se pokaže, kako tesno sta povezana prostorsko načrtovanje in sodelovanje države, občin, stroke in investorjev.

Pri svojem delu se tako vedno znova srečujemo z vprašanjem, kako uskladiti različne potrebe, ki so vsaka zase razumljive in upravičene, v prostoru pa jih ni vedno mogoče uresničiti na istem mestu. Občina potrebuje zemljišče za šolo ali stanovanja, gospodarstvo prostor za razvoj, hkrati pa moramo varovati vodne vire, kmetijska zemljišča, naravo in varnost prebivalcev. Za takšne odločitve potrebujemo kakovostne strokovne podlage, dostopne podatke in sodelovanje vseh, ki jih zadevajo. Prav tako pomembno je, da postopki pripeljejo do odločitve v času, ko je načrtovano ureditev še mogoče izvesti.

Ob novih posegih več pozornosti namenjamo tudi prostoru, ki je že pozidan. V številnih naseljih so območja in stavbe, ki so izgubili nekdanjo namembnost ali pa niso dovolj

izkoriščeni. Njihova prenova lahko omogoči nova stanovanja, delovna mesta in javne vsebine ter izboljša kakovost okolja, v katerem ljudje že živijo. Takšni projekti so pogosto zahtevni, saj je treba uskladiti lastništvo, komunalno opremljenost, potrebe prebivalcev in interese investorjev. Kljub temu je ponovna uporaba obstoječega prostora pomemben del odgovornega načrtovanja razvoja naselij.

Na ministrstvu zato že spreminjamo pravila in načine dela, ki vplivajo na pripravo prostorskih aktov. Z letošnjo novelo Zakona o urejanju prostora smo občinam omogočili sočasno vodenje več postopkov sprememb občinskih prostorskih načrtov in razširili možnosti ciljnih sprememb. Občine se tako lažje odzivajo na konkretne potrebe, denimo pri načrtovanju vodovodov, cest, šol ali vrtcev. Ob tem nadaljujemo strokovno sodelovanje z občinami in prostorskimi načrtovalci ter pregledujemo postopke, v katerih prihaja do podvajanja zahtev in nepotrebnega podaljševanja odločanja.

Pomemben del tega dela je digitalizacija. Sistem eGraditev omogoča elektronsko vlaganje vlog za gradbena dovoljenja po vsej Sloveniji, z digitalnimi rešitvami na področju prostorskega načrtovanja pa izboljšujemo tudi dostopnost prostorskih podatkov. Pri tem je za nas pomembno, kako spremembe delujejo v praksi: ali občinam olajšajo pripravo načrtov, ali projektantom in investorjem omogočajo preglednejše postopke ter ali imajo prebivalci lažji dostop do informacij o prostoru, v katerem živijo.

Posebno odgovornost imamo pri odločitvah, ki zadevajo varnost ljudi. Poplave leta 2023 so nas neposredno soočile s posledicami umeščanja objektov in infrastrukture na območja naravne ogroženosti. Izkušnje prizadetih prebivalcev in občin ostajajo pomembno vodilo pri delu, ki poteka tudi drugod po Sloveniji. Pri načrtovanju je treba dovolj zgodaj upoštevati podatke o poplavni in erozijski ogroženosti ter drugih naravnih tveganjih, da lahko vplivajo na izbiro lokacije in zasnovo ureditev. Odločitev, ki je danes morda videti kot vprašanje posameznega zemljišča, lahko čez desetletja pomembno vpliva na varnost celotnega naselja. Vprašanje podnebne odpornosti pa sega tudi v obstoječa naselja, kjer se vse pogostejše srečujemo s pregrevanjem pozidanih površin, pomanjkanjem sence in izzivi pri odvajanju padavinske vode. Način, kako urejamo zelene in javne površine, zato neposredno vpliva tudi na zdravje in kakovost bivanja.

Ugotovitve publikacije *Habitat III – 10 let po tem* so pomembne za razumevanje sprememb, ki so zaznamovale slovenski prostor, in za delo, ki ga opravljamo danes. Prostorska politika se uresničuje skozi številne odločitve države, občin, strokovnjakov in drugih sodelujočih. Njihove posledice so vidne v naših naseljih, v možnostih za razvoj posameznih krajev in v kakovosti vsakdanjega življenja.

Ob tem se mi zdi posebej pomembno, da pri vsaki večji prostorski odločitvi pomislimo tudi na ljudi, ki bodo ta prostor uporabljali čez deset, dvajset ali petdeset let. Danes pri odločanju še ne morejo sodelovati, posledice naših odločitev pa bodo občutili. Tudi zato potrebujemo strokovnost, premišljenost in pripravljenost, da zahtevna vprašanja razrešujemo pravočasno. Odgovornost do prihodnjih generacij se začne pri tem, kako ravnamo s prostorom danes.

mag. **Polona Rifelj**

ministrica za okolje in prostor

VSEBINA

UPORABLJENE KRATICE IN OKRAJŠAVE.....	8
1 UVOD.....	9
2 OSEBNA IZKAZNICA SLOVENIJE	11
2.1 Demografska slika	12
2.2 Gospodarska slika	13
2.3 Prometni sistem.....	15
2.4 Sistemski okvir urejanja prostora	15
3 URESNIČEVANJE VIZIJE IN ZAVEZ NOVE URBANE AGENDE	19
4 VLOGA MEST IN NASELIJ ZA ZAGOTAVLJANJE TRAJNOSTNEGA URBANEGA RAZVOJA ...	20
4.1 Policentrični urbani razvoj.....	20
4.2 Mesta in druga urbana naselja.....	21
4.3 Prometna vozlišča in funkcije v prostoru	23
5 TRAJNOSTNI URBANI RAZVOJ ZA SOCIALNO VKLJUČENOST.....	25
5.1 Spoštovanje človekovih pravic, enakost in zmanjševanje revščine	25
5.2 Enak dostop do izobraževanja, zdravstva in stanovanj	26
5.3 Migracije in vključevanje	26
5.4 Aktivno sodelovanje v skupnosti in odločanju	26
6 BLAGINJA IN PRILOŽNOST ZA VSE V OKVIRU TRAJNOSTNEGA IN VKLJUČUJOČEGA URBANEGA RAZVOJA.....	28
6.1 Kakovost življenja in dostopnost stanovanj.....	28
6.2 Mobilnostni vzorci in javni potniški promet za trajnostni urbani razvoj	30
6.3 Gospodarska javna infrastruktura	34
7 OKOLJSKO TRAJNOSTEN IN PROŽEN URBANI RAZVOJ.....	36
7.1 Kakovost in varstvo okolja.....	36
7.2 Energetika in energetski prehod	38
7.3 Prilagajanje na podnebne spremembe	41
7.4 Naravne in druge nesreče v grajenem okolju	45
8 ZAKLJUČEK IN UGOTOVITVE	48
8.1 Nacionalne urbane politike	48
8.2 Urbana zakonodaja in regulacija	48
8.3 Izvedba na lokalni ravni.....	49
8.4 Urbano načrtovanje in dizajn	50
IZBRANI SLOVENSKI DOKUMENTI IN ZAKONODAJA, KI PODPIRAJO URESNIČEVANJE NOVE URBANE AGENDE	51

UPORABLJENE KRATICE IN OKRAJŠAVE

CTN	Celostna trajnostna naložba
CPS	Celostna prometna strategija
DRSV	Direkcija za vode
EU	Evropska unija
JPP	Javni potniški promet
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
NEPN	Nacionalni energetske in podnebni načrt
NUA	Nova urbana agenda
PIS	Prostorski informacijski sistem
POO	Potencialno onesnažena območja
RCPS	Regionalne celostne prometne strategije
ReSPR50	Resolucija o strategiji prostorskega razvoja Slovenije do leta 2050
ReNSP26–35	Resolucija o nacionalnem stanovanjskem programu 2026–2035
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ŠMO	Širše mestno območje
TUS	Trajnostne urbane strategije
UHI	Urbani toplotni otoki
URS	Ustava Republike Slovenije
ZCPN	Zakon o celostnem prometnem načrtovanju
ZUreP	Zakon o urejanju prostora
ZUNPEOVE	Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije

1 UVOD

Nova urbana agenda (NUA, 2017), sprejeta na konferenci Habitat III v Quitu leta 2016 in potrjena na Generalni skupščini OZN istega leta, je univerzalen dokument, ki velja za države v razvoju in razvite države. Njena glavna vizija in namen sta izkoristiti urbani razvoj kot gonilo trajnostnega razvoja. Urbanizacija ne sme biti le posledica gospodarske in demografske rasti, temveč priložnost za večjo kakovost življenja, enakost, ekonomski razvoj, okoljsko trajnost in odpornost. Dokument ponuja okvir za usmerjanje infrastrukturnih, gospodarskih, okoljskih in prostorskih politik k trajnostnemu razvoju ter krepitvi odpornosti mest.

Republika Slovenija (v nadaljevanju Slovenija) načela Nove urbane agende uporablja kot strateško usmeritev za trajnostni urbani razvoj ter se vključuje v evropske pobude na področju zelene mobilnosti, digitalizacije in podnebne odpornosti. Nacionalni in lokalni dokumenti podpirajo policentričnost, revitalizacijo mest, trajnostno mobilnost in ohranjanje zelenih sistemov, občine pa s projekti izboljšujejo kakovost javnih prostorov ter krepijo odpornost mest na podnebne spremembe. Zlasti mestne občine uvajajo participativne pristope, prenavljajo funkcionalno razvrednotena območja ter razvijajo trajnostno mobilnost in ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam.

Načelo skupnih, vendar različnih odgovornosti Slovenija uresničuje z okoljsko in prostorsko zakonodajo, varovanjem naravnih virov in mednarodnim sodelovanjem. Ključna področja so zmanjševanje toplogrednih plinov, onesnaževal zunanega zraka, hrupa in svetlobnega onesnaženja, ohranjanje biotske raznovrstnosti, krožno gospodarjenje z zemljišči ter izvajanje evropskih okoljskih obveznosti. Posebna pozornost je namenjena zmanjševanju poplavlne in energetske ranljivosti, razvoju trajnostne mobilnosti, prilagajanju naselij in prostorskega razvoja podnebnim spremembam, podpori ranljivim skupinam, preprečevanju socialne izključenosti ter izboljšanju infrastrukture na območjih, občutljivih za naravne in druge nesreče. Mestne občine razvijajo dostopno infrastrukturo, programe za integracijo migrantov, podporo ogroženim skupinam ter enakopravno vključevanje žensk in mladih.

Kljub napredku pri izvajanju Nove urbane agende se Slovenija še vedno sooča z različnimi izzivi, kot so:

- razpršena poselitev, omejene kadrovske in finančne zmogljivosti občin ter kompleksen in dolgotrajen postopek prostorskega načrtovanja;
- usklajevanje interesov med varstvom narave in kmetijskih zemljišč, podnebno odpornostjo, gospodarskim razvojem, mobilnostjo ter stanovanjskimi potrebami;
- neenakomerno razviti participativni procesi v občinah;

HABITAT III

O
S
E
B
N
A

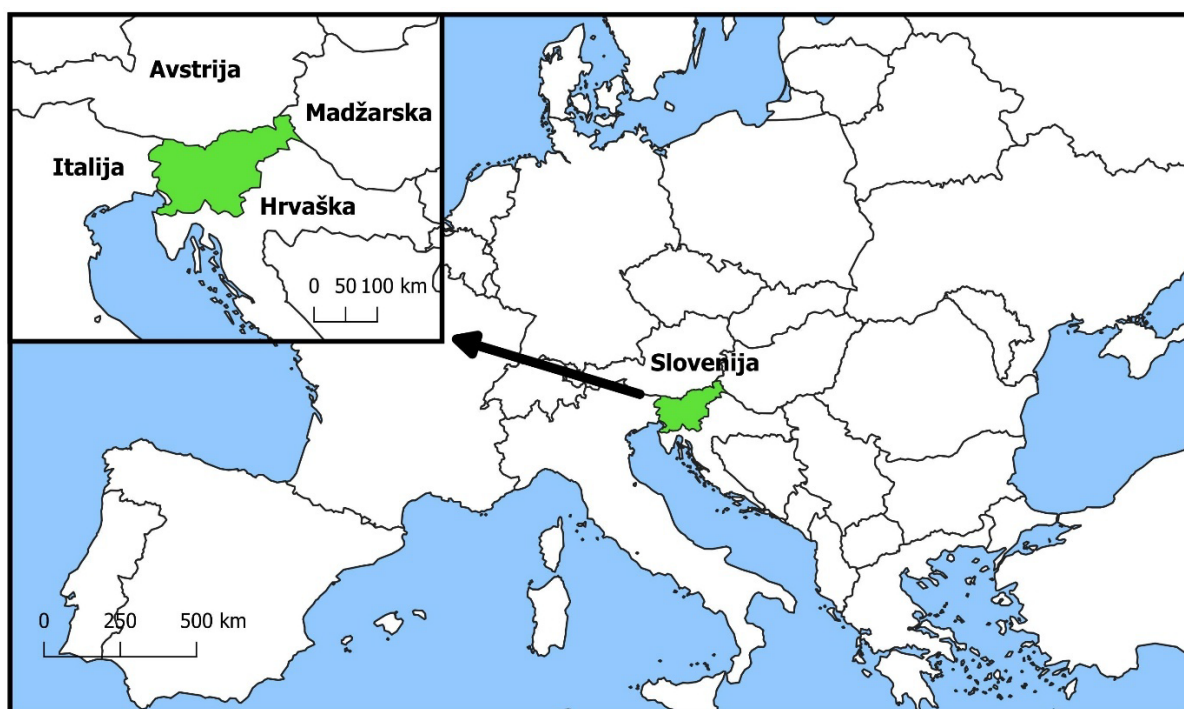
I
Z
K
A
Z
N
I
C
A

- podnebne spremembe in okoljski izzivi, povezani z zmanjševanjem emisij, izboljšanjem kakovosti zraka, zaščito vodnih virov, trajnostnim upravljanjem naravnih virov ter obvladovanjem tveganj zaradi poplav, suš, vročinskih valov in drugih naravnih nevarnosti;
- razvojne razlike med regijami, kot so razlike v BDP, demografski izzivi, dostopnost do storitev in delovnih mest, mobilnost ipd., ki vplivajo na njihove zmogljivosti za načrtovanje in izvajanje trajnostnih rešitev ter zagotavljanje kakovostnih storitev v mestih in na podeželju;
- integracija migrantov ter zagotavljanje socialne vključenosti in enakopravne vloge ranljivih skupin.

Za uspešno izvajanje Nove urbane agende je pomembno ravnotežje med gospodarskim razvojem, socialno vključenostjo in varstvom okolja ter učinkovito sodelovanje med deležniki na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni.

2 OSEBNA IZKAZNICA SLOVENIJE

Slovenija je srednjeevropska država s površino 20.271 km² in 2.135.107 prebivalci (2026), zato sodi med manjše evropske države. Meji na Avstrijo, Hrvaško, Italijo in Madžarsko ter ima 46,6 km dolgo obalo ob Jadranskem morju (Slika 1) in 1.382 km dolgo kopensko mejo. Glavno mesto in središče mednarodnega pomena Ljubljana je gospodarsko, kulturno in politično središče države ter njeno osrednje prometno vozlišče. Osnovni kazalniki mestnih občin v primerjavi s Slovenijo so prikazani v preglednici 1.

Slika 1: Geografska lega Slovenije na stičišču alpskega, sredozemskega, panonskega in dinarskega sveta (vir: Eurostat, 2026; kartografija: G. Mrak).

Slovenija je geografsko raznolika država na stičišču alpskega, dinarskega, panonskega in sredozemskega sveta, kar pomembno vpliva na poselitvene vzorce, dostopnost in prostorski razvoj. Povprečna gostota poselitve je 105,3 preb./km². Več kot polovico ozemlja prekriva gozd, približno 6 % površine je pozidanih, ostalo predstavljajo predvsem kmetijska zemljišča in vode (1%).

Preglednica 1: Osnovni kazalniki mestnih občin v primerjavi s Slovenijo (SURS, 2026).

	Število prebivalcev (2025)	Skupni letni prirast na 1000 prebivalcev (2024)	Gostota naseljenosti (2024)	Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100, 2024)
Celje	49.628	6,7	519	95,9
Koper/Capodistria	54.430	3,4	179	101,7
Kranj	57.384	4,3	379	100,0
Krško	26.175	6,2	91	103,1
Ljubljana	300.354	9,2	1082	114,2
Maribor	114.301	5,0	771	95,3
Murska Sobota	18.429	-8,0	289	94,7
Nova Gorica	31.906	-1,8	114	96,5
Novo mesto	38.669	8,0	163	114,7
Ptuj	23.920	2,0	359	91,2
Slovenj Gradec	17.067	-0,1	98	93,1
Velenje	33.930	4,6	402	93,0
SLOVENIJA	2.130.852	3,2	105	100,0

Slovenija je od leta 1991 samostojna država in parlamentarna demokratična republika. Lokalna samouprava se izvaja v 212 občinah, od katerih je 12 mestnih. Država nima formalne regionalne ravni upravljanja, vendar je razdeljena na 12 statističnih in dve kohezijski regiji.

2.1 Demografska slika

V obdobju 2014–2024 je Slovenija doživela pomembne demografske spremembe, predvsem staranje prebivalstva, znižanje rodnosti in večji pomen priseljevanja kot glavnega vira rasti prebivalstva. Koeficient starostne odvisnosti se je povečal s 47,2 na 57,8. Hkrati se spreminja struktura gospodinjstev – njihovo število narašča, povprečna velikost pa se zmanjšuje (2,4 člana leta 2021), kar kaže na individualizacijo življenjskega sloga. Te spremembe vplivajo na potrebe po stanovanjih, socialnih storitvah in dostopnosti javne infrastrukture.

Priseljevanje poteka predvsem zaradi zaposlitve, združevanja družine in študija, kar delno blaži pomanjkanje delovne sile ter upad delovno aktivnega prebivalstva.

Prebivalstvo se še naprej zgošča predvsem v večjih mestih (rast je predvsem posledica priseljevanja iz tujine) in njihovih obmestnih naselij (suburbanizacija), kar ustvarja pritiske na stanovanjsko oskrbo in zahteva ustrezno prostorsko načrtovanje, zlasti v regijah, ki se soočajo z intenzivnejšo rastjo prebivalstva in večjo potrebo po stanovanjih.

Demografska gibanja vplivajo na vzorce poselitve in potrebe po javnih storitvah. Te se na eni strani soočajo s povečevanjem števila prebivalcev, na drugi pa z odseljevanjem v suburbane občine, ki so prometno dobro povezane z urbanimi središči. Številne, odročnejše podeželske občine se soočajo z zmanjševanjem števila prebivalcev in visokim deležem starejših. Prilagajanje na spremenjene demografske razmere ostaja velik izziv. Pričakovanje zaustavitve zmanjševanja števila prebivalcev v podeželskih naseljih, ob spoznanju, da se bo po projekcijah število prebivalcev tudi na ravni države v prihodnosti zmanjševalo, ni realno. Zato ostajata pomembna spodbujanje razvoja manjših mest, ki imajo ključno vlogo pri zagotavljanju storitev na odročnejših območjih, ter prilagajanje podeželja, bivalnega okolja in storitev starajoči se populaciji.

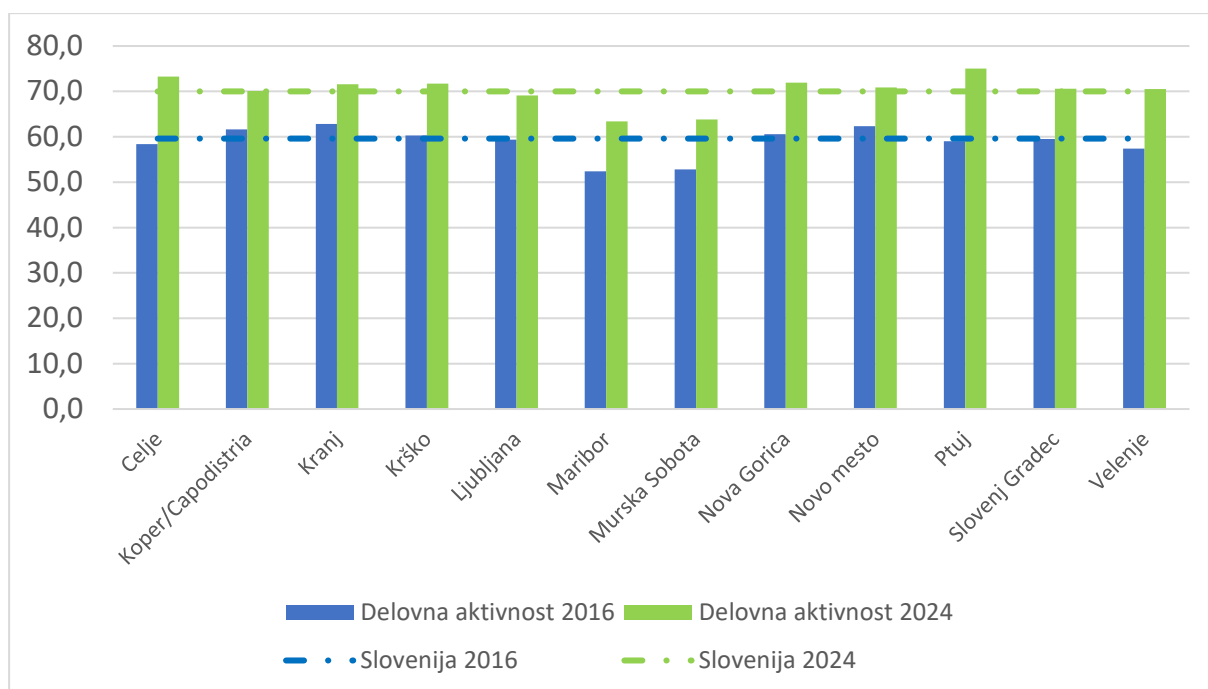
2.2 Gospodarska slika

Po osamosvojitvi leta 1991 je Slovenija prešla iz socialističnega v tržno gospodarstvo in postopoma vzpostavila stabilno gospodarsko rast. V obdobju 2015–2024 je povprečna gospodarska rast znašala 2,9 %, država pa se po mednarodnih merilih uvršča med države z zelo visokim indeksom človekovega razvoja.

Na trg dela vse bolj vplivajo demografske spremembe, zlasti staranje prebivalstva, kar povečuje pomanjkanje delovne sile, ki jo nadomeščamo s priseljenci. Slovenija je v zadnjih letih ohranjala nizko stopnjo brezposelnosti in razmeroma stabilne javne finance. Leta 2024 je stopnja delovne aktivnosti znašala 78,3 % (Slika 2, Preglednica 2), brezposelnost pa se je dodatno znižala na 4,7 %, kar predstavlja najnižjo raven v zadnjih desetletjih.

BDP na prebivalca ostaja nekoliko pod povprečjem EU, predvsem zaradi nižje produktivnosti dela, ki dosega približno 85 % evropskega povprečja (v letih 2023–2024). Pomemben izziv ostajajo tudi regionalne razvojne razlike, saj so se regionalne neenakosti, merjene v BDP na prebivalca, v zadnjem desetletju povečale. Med slovenskimi regijami obstajajo velike razlike v površini, številu prebivalstva in demografskih trendih, dostopnosti do storitev in delovnih mest, dnevnih migracijah ter v ekonomski moči. Regionalne razlike v BDP pa se niso odrazile v produktivnosti, razpoložljivem dohodku (RD) gospodinjstev in zadovoljstvu z življenjem, kjer so po samooceni prebivalstva razlike med regijami najmanjše.

Regionalna državna pomoč je pomemben instrument za spodbujanje razvoja manj razvitih območij, hkrati pa so po pravilih EU po celotni državi omogočene podpore raziskavam, inovacijam, infrastrukturi, energetiki, izobraževanju in drugim razvojnim področjem.

Slika 2: Stolpci v grafikonu prikazujejo delež delovne aktivnosti prebivalstva v mestnih občinah v letih 2016 (temnejša barva) in 2024 (svetlejša barva); črtkani črti prikazujeta povprečje za Slovenijo (Vir: SURS, 2026).

Preglednica 2: Deleži delovne aktivnosti prebivalstva v mestnih občinah in v Sloveniji; podatki za leti 2016 in 2024 (vir: SURS, 2026).

Mestne občine	Delovna aktivnost 2016	Delovna aktivnost 2024
Slovenija	59,6	70,0
Celje	58,4	73,3
Koper/Capodistria	61,6	70,1
Kranj	62,8	71,6
Krško	60,3	71,7
Ljubljana	59,4	69,1
Maribor	52,4	63,4
Murska Sobota	52,8	63,8
Nova Gorica	60,6	71,9
Novo mesto	62,3	70,9
Ptuj	59,0	75,0
Slovenj Gradec	59,5	70,6
Velenje	57,4	70,5

2.3 Prometni sistem

Slovenija ima razvite vse glavne oblike prometa: cestni, železniški, letalski in pomorski promet, medtem ko je rečni promet omejen predvsem na turistične dejavnosti. Zaradi lege na stičišču pomembnih evropskih prometnih povezav (V. in X. panevropski koridor) ima promet pomembno vlogo pri gospodarskem razvoju, regionalni povezanosti in mednarodni dostopnosti države. Poseben pomen za mednarodno povezanost imata Luka Koper kot ključno logistično vozlišče ter Letališče Jožeta Pučnika Ljubljana.

Po osamosvojitvi je razvoj temeljil predvsem na širitvi avtocestnega omrežja, v zadnjih letih pa se večji poudarek namenja posodobitvi železniške infrastrukture, javnemu potniškemu prometu in trajnostni mobilnosti. Strateški dokumenti prometne politike spodbujajo celovit pristop k prometnemu razvoju, zmanjševanje okoljskih vplivov, krepitev medregionalne povezanosti ter večjo uporabo hoje, kolesarjenja in javnega prevoza.

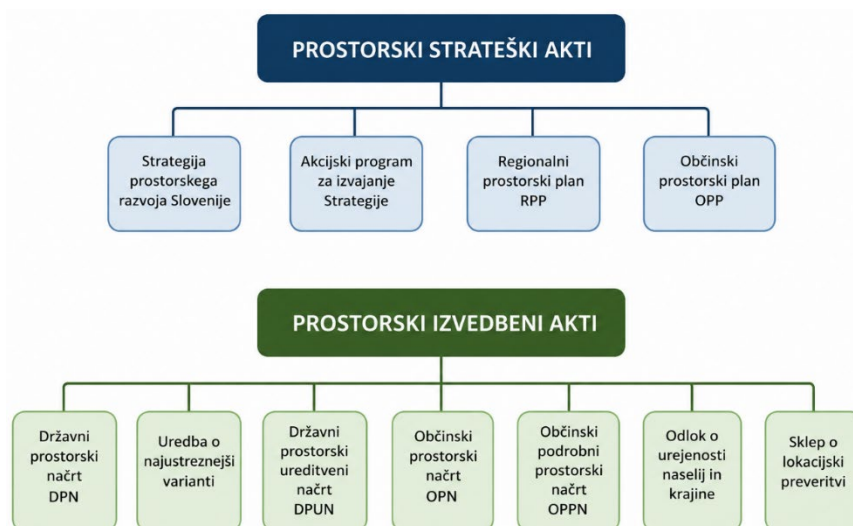
Prometne usmeritve podpirajo policentrični razvoj države, izboljšanje dostopnosti do delovnih mest, izobraževanja in storitev ter zmanjševanje odvisnosti od osebnega avtomobila. Na področju prometne infrastrukture potekajo številni projekti: gradnja tretje razvojne osi, gradnja drugega tira Koper–Divača, posodobitve železniških vozlišč in prog za dvig hitrosti, gradnja Potniškega centra Ljubljana, širitev Luke Koper (podaljšanje pomolov I in II) ter širitev predora Karavanke.

2.4 Sistemski okvir urejanja prostora

Sistem prostorskega načrtovanja v Sloveniji deluje na državni, regionalni in lokalni ravni ter vključuje strateške in izvedbene prostorske akte (Slika 2). Razvoj sistema temelji na prostorski zakonodaji (zadnje posodobitve iz leta 2025), ki se je po osamosvojitvi Slovenije preoblikovala skladno z novimi političnimi, gospodarskimi, prostorskimi in okoljskimi paradigmami. Pri tem so ključna načela usklajevanja razvojnih, varstvenih in prostorskih interesov ter vključevanja javnosti v procese prostorskega načrtovanja že v najzgodnejših fazah. Pri načrtovanju prostorskih ureditev državnega pomena je zakonsko določeno, da mora pobudnik pred oddajo pobude na pristojno ministrstvo seznaniti lokalno skupnost z nameravano pobudo na njenem območju.

Na regionalni ravni so se leta 2024 začeli za vseh 12 statističnih regij pripravljati regionalni prostorski plani (predviden zaključek leta 2027). Z uvajanjem regionalnega prostorskega načrtovanja v 12 statističnih regijah želimo doseči skladen regionalni in uravnotežen prostorski razvoj države. Država in občine se dogovorijo in uskladijo o prostorskem razvoju posamezne razvojne regije ter določijo bistvene razvojne priložnosti in usmeritve za

občinske prostorske akte, predvsem za razvoj poselitve, gospodarske javne infrastrukture ter urejanje krajine z ohranjanjem krajinske identitete. Na lokalni ravni so ključni občinski prostorski akti, ki določajo pogoje umeščanja dejavnosti v prostor in morajo slediti državnim ter regionalnim usmeritvam. Pomemben poudarek je tudi na prenovi razvrednotenih območij in sanaciji degradiranih okolij, vendar v praksi ostajajo izzivi zaradi razpršenega in pogosto necelovitega prostorskega razvoja.

Slika 2: Shema prostorskih aktov (ZUreP-3 s spremembami in dopolnitvami, 2025).

Za izvajanje Strategije lahko ministrstvo pripravi tudi akcijske programe: prostorski plan Slovenije, pomorski prostorski plan, tematske akcijske programe in regionalne akcijske programe. Slovenija je bila prva država EU, ki je Pomorski prostorski plan pripravila in sprejela leta 2021. Kot del akcijskega načrta za izvajanje Strategije je bila pripravljena tudi Zasnova prostorskega plana Slovenije.

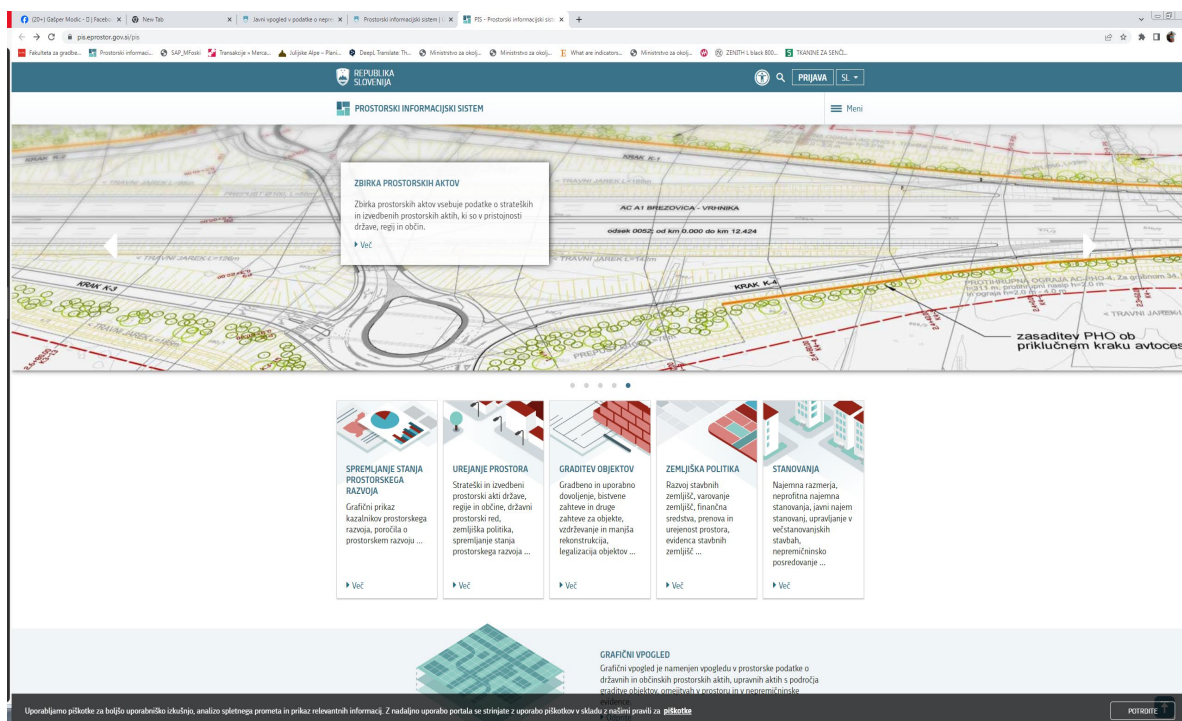
Slika 3: Izbrani primeri priporočil za prostorsko načrtovanje v priročnikih kot del Prostorskega reda Slovenije (<https://www.gov.si teme/drzavni-prostorski-red/>).

Sistem vključuje tudi Državni prostorski red (Slika 3) kot okvir temeljnih pravil urejanja prostora in ključni instrument prostorskega upravljanja, ki povezuje državno, regionalno in lokalno raven v koherenten sistem urejanja prostora.

Informacijsko (digitalno) podprto prostorsko načrtovanje je urejeno prek sistema e-Graditev in e-Prostor-Prostorski informacijski sistem (PIS) (Slika 4), ki omogoča dostop do prostorskih podatkov ter podporo pri načrtovanju in odločanju.

Sistemska ureditev urejanja prostora vključuje inšpekcijski nadzor nad posegi v prostor, ki ga izvajajo gradbena in geodetska inšpekcija ter drugi področni inšpektorati na državni in občinski ravni. Ti preverjajo skladnost posegov in rabe prostora s prostorskimi akti ter zagotavljajo spoštovanje prostorskih in komunalnih pravil.

Kljub razvitemu sistemu prostorskega načrtovanja ostajajo izzivi, povezani z dolgotrajnimi postopki, pogostimi spremembami zakonodaje, pritiski na spremembe prostorskih aktov ter težavami pri usklajevanju sektorskih usmeritev in strateških ciljev z izvedbo v praksi. Poseben izziv predstavljata omejena učinkovitost instrumentov zemljiške politike ter ponovna in učinkovitejša raba že pozidanega prostora, s čimer bi zmanjšali rast pozidanih zemljišč.

Slika 4: Vzpostavljen prostorski informacijski sistem - PIS (e-prostor, b.d.).

KLJUČNI POUDARKI

- večja individualizacija življenjskega sloga in zmanjševanje velikosti gospodinjstev vplivata na stanovanjsko politiko, organizacijo storitev in prostorski razvoj;
- demografski trendi (nizka rodnost, staranje prebivalstva in priseljevanje) pomembno vplivajo na trg dela, pokojninski sistem, zdravstvo in socialne storitve ter zahtevajo prilagoditev razvojnih politik;
- policentrična poselitvena struktura in dejstvo, da približno polovica prebivalcev živi zunaj največjih mest, povečujeta pomen uravnoveženega regionalnega razvoja in dostopnosti storitev;
- geostrateška lega Slovenije na stičišču evropskih prometnih tokov predstavlja pomembno razvojno in logistično prednost;
- gospodarska stabilnost, nizka brezposelnost in visoka zaposlenost ostajajo pomembne razvojne prednosti, ob hkratnem zaostajanju produktivnosti za povprečjem EU;
- razvoj prometnega sistema je usmerjen v posodobitev železniške infrastrukture, trajnostno mobilnost ter izboljšanje medregionalne in mednarodne povezanosti;
- omejenost prostora, varstvo naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam povečujejo pomen učinkovitega upravljanja prostora, prenove obstoječih območij ter krepitve odpornosti naselij in infrastrukture.

KLJUČNI IZZIVI

- zakonodaja se pogosto spreminja, postopki pa ostajajo dolgotrajni in birokratsko zahtevni,
- lokalno prostorsko načrtovanje postaja vse bolj odvisno od posameznih pobud in ekonomskih pritiskov, kar lahko zmanjšuje strateško konsistentnost prostorskih aktov,
- v pripravi so regionalni prostorski plani, pri čemer ostajata ključna izziva doseganje usklajenih odločitev o prostorskem razvoju regij med državo, občinami in nosilci urejanja prostora ter
- neenakomerna dostopnost in odvisnost od osebnega avtomobila še vedno omejujeta učinkovitost trajnostne mobilnosti in policentričnega razvoja,
- prehod h krožnemu gospodarjenju s prostorom s povečano prenovo obstoječega pozidanega prostora lahko vpliva na omejevanje poselitve in preprečevanje novih razvrednotenih območij,
- cilja zmanjšanja neto rasti pozidanih zemljišč za 25 % do leta 2030 ter ničelne neto rasti pozidanih zemljišč do 2050 predstavljata velik izvedbeni izziv,
- učinkovitost instrumentov zemljiške politike je še vedno omejena in ne dosega vedno zelenih razvojnih učinkov.

3 URESNIČEVANJE VIZIJE IN ZAVEZ NOVE URBANE AGENDE

Slovenija sledi ciljem Nove urbane agende, pri čemer že Ustava Republike Slovenije (URS, 1991) zagotavlja in varuje:

- temeljne človekove pravice in svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino,
- ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarjanje možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj,
- lokalno samoupravo,
- pravico do socialne varnosti, vključno s pravico do pokojnine,
- pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, določenimi z zakonom,
- svobodno izobraževanje,
- pravico do pitne vode,
- pravico do zdravega življenjskega okolja,
- možnost državljanov, da si pridobijo primerno stanovanje.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije do leta 2050 (v nadaljevanju: ReSPR50, 2023) kot ključni cilj razvoja mest in naselij posebej izpostavlja kakovost življenja na urbanih in podeželskih območjih, iz česar izhajajo njene prednostne naloge:

- izboljšanje privlačnosti in kakovosti bivanja v mestih,
- spodbujanje celovite prenove vseh naselij, izboljšanje odpornosti na podnebne spremembe,.

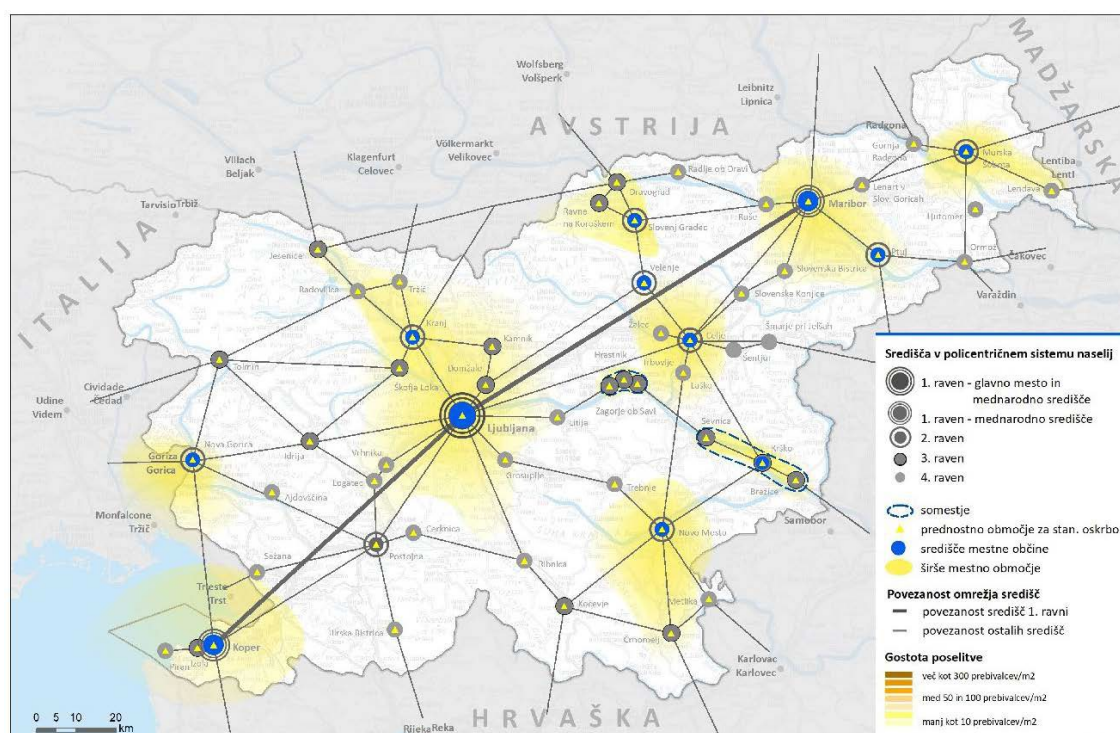
Med širšimi usmeritvami ReSPR50 je pomembna krepitev vloge in mednarodne konkurenčnosti slovenskih mest.

4 VLOGA MEST IN NASELIJ ZA ZAGOTAVLJANJE TRAJNOSTNEGA URBANEGA RAZVOJA

4.1 Policentrični urbani razvoj

Omrežje središčnih naselij v Sloveniji temelji na zagotavljanju dostopnosti do storitev splošnega pomena in tržnih storitev, pri čemer imajo ključno vlogo funkcije javne uprave, šolstva, zdravstva in sodstva. Spremembe v demografiji, suburbanizacija in prerazporeditev storitev so povzročile prestrukturiranje hierarhije naselij, zaradi česar se del naselij uvršča v nižje stopnje središčnosti (hierarhije naselij) kot v preteklosti.

Slovenija ohranja policentrični model razvoja, ki temelji na mreži središč različnih ravni od 1 do 4. Ljubljana (glavno mesto), Maribor in Koper so središča mednarodnega pomena, sledijo središča druge ravni (Celje, Kranj, Novo mesto, Nova Gorica, Murska Sobota, Ptuj, Slovenj Gradec in Velenje kot tudi Postojna ter somestji Brežice-Krško-Sevnica in Hrastnik-Trbovlje-Zagorje ob Savi). V tretjo raven so uvrščena središča Črnomelj, Domžale, Dravograd, Idrija, Izola, Jesenice, Kamnik, Kočevje, Ravne na Koroškem, Škofja Loka in Tolmin, v četrto raven je uvrščenih 27 središč. Vloga Ljubljane kot metropolitanskega središča se krepi, medtem ko nekatera druga mesta izgubljajo del gravitacijskega vpliva, kar povečuje regionalna nesorazmerja.

Slika 5: Policentrični urbani sistem Slovenije (ReSPR50, 2023).

Širše mestno območje

- širše mestno območje
- prednostna območja za stanovanjsko ureditvo

Prometne osi

- cestna infrastruktura
- železniška infrastruktura

Kolesarske povezave

- kolesarska infrastruktura

Zelena infrastruktura

- območja zelene infrastrukture
- vrste 1, 2, 3, 4

Kmetijsko

- prednostna območja za kmetijstvo

Polkrovišne omrežja sredil

- 2. raven
- 4. raven
- mesta in druge urbane naselja
- osrednje mestne obline

Washita JPP / prestopne točke

- mednarodni / nacionalni / regionalni pomen
- mednarodni / nacionalni / regionalni pomen
- mednarodni / nacionalni / regionalni pomen
- mednarodni / nacionalni / regionalni pomen

Savinjsko - šaleško širše mestno območje

Vir podatkov:
 Statistični urad RS, 2017
 Vlada RS, 2017
 Slovensko območje za kmetijstvo, 2017
 Območje kolesarske povezave, 2018

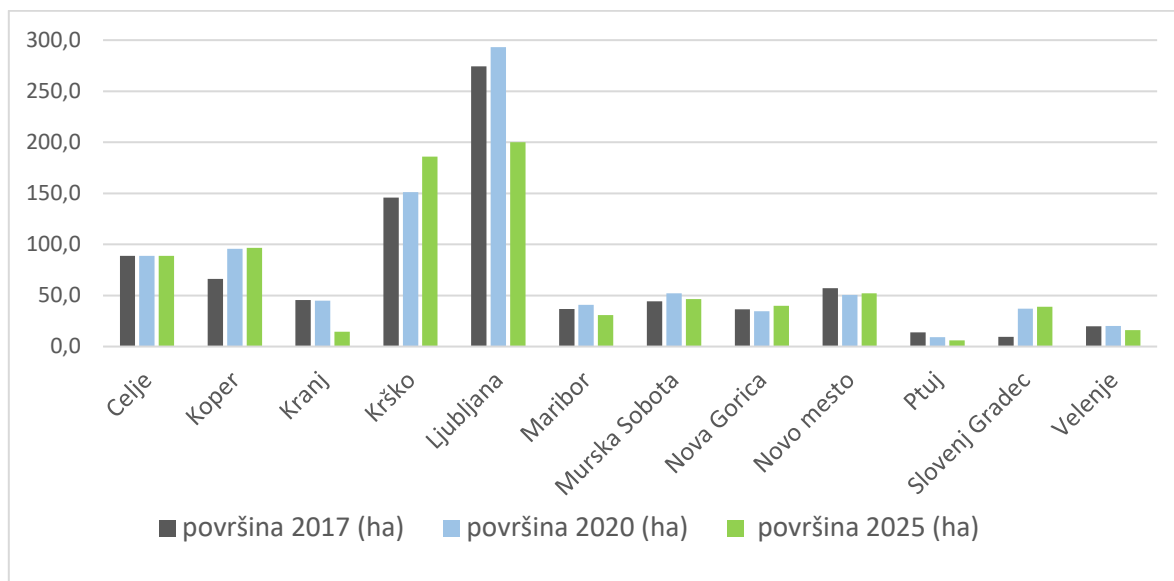
Slika 13

Razvoj urbanih območij se usmerja prek Trajnostnih urbanih strategij (TUS), ki določajo razvojne prioritete na področju gospodarstva, okolja, mobilnosti in prostorskega razvoja. TUS so osnova za črpanje sredstev celostnih teritorialnih naložb (CTN), ki podpirajo prenovu urbanih območij, trajnostno mobilnost in izboljšanje javnega prostora.

Slovenska mesta so ključna zaposlitvena, upravna in storitvena središča, saj v njih nastaja večina delovnih mest, hkrati pa v njih prebiva približno polovica prebivalstva. Slovenija ima izrazito razdrobljeno poselitveno strukturo z več kot 6.000 naselji, med katerimi prevladujejo majhna naselja.

območij (Slika 7 in Preglednica 3; OG FF, 2006) ter aktivnosti za njihovo oživitev. Pomemben podatkovni sloj je tudi Evidenca stavbnih zemljišč, ki je še v nastajanju.

Slika 7: Prikaz spremembe skupne površine funkcionalno razvrstjenih območij v mestnih občinah v Sloveniji v letih 2017, 2020 in 2025 v hektarjih (OG FF, 2026).

Preglednica 3: Prikaz skupne površine funkcionalno razvrstjenih območij v mestnih občinah v Sloveniji v letih 2017, 2020 in 2025 v hektarjih (OG FF, 2026).

Mestne občine	površina 2017 (ha)	površina 2020 (ha)	površina 2025 (ha)
Celje	88,8	88,8	88,8
Koper	66,1	95,8	96,7
Kranj	45,6	44,9	14,6
Krško	145,7	151,3	186,0
Ljubljana	274,4	293,0	200,0
Maribor	36,8	40,7	30,8
Murska Sobota	44,2	52,1	46,6
Nova Gorica	36,5	34,7	40,0
Novo mesto	57,1	50,6	52,1
Ptuj	13,8	9,1	6,1
Slovenj Gradec	9,5	37,1	38,9
Velenje	19,8	20,2	16,2

4.3 Prometna vozlišča in funkcije v prostoru

Razvoj policentričnega urbanega sistema dopolnjuje predlagani koncept prometnih vozlišč, ki predstavljajo območja koncentracije poselitve in funkcij v bližini železniških postaj ter pomembnih avtobusnih povezav. Ta območja so zasnovana kot prostorsko zgoščena, s funkcionalno mešanimi dejavnostmi in prometno dobro dostopna.

Prometna vozlišča so opredeljena glede na povezovanje različnih prometnih sistemov, dostopnost in možnosti prestopanja. Razvoj poteka v smeri zgoščanja poselitve na območju prometnih vozlišč, spodbujanja javnega prevoza ter zmanjševanja odvisnosti od osebnega avtomobila.

KLJUČNI POUDARKI

- Ljubljana izstopa kot glavno gospodarsko, kulturno, zaposlitveno in mednarodno središče države,
- Novo mesto in Velenje imata izrazito izvozno usmerjen gospodarski profil, medtem ko nekatera druga središča (npr. Maribor, središče mednarodnega pomena) kažejo nižjo konkurenčnost,
- Koper kljub pristanišču, univerzi in kadrovskemu potencialu ne dosega pričakovane mednarodne konkurenčnosti,
- funkcionalno povezovanje mest, urbanih naselij in njihovega zaledja se krepi prek širših mestnih območij,
- trajnostne urbane strategije (TUS) so ključni dokumenti za razvoj mest in podlaga za črpanje sredstev iz instrumenta celostne teritorialne naložbe (CTN), ki podpirajo urbano prenovo, zeleno infrastrukturo in trajnostno mobilnost,
- učinkovito upravljanje mest zahteva interdisciplinarno sodelovanje, vključevanje deležnikov ter podporo države,
- Urbani forum in Urbana konferenca (vključenih 12 mestnih občin) delujeta kot platforma za izmenjavo dobrih praks in usklajevanje urbanega razvoja,
- razvoj prostorskega sistema temelji na policentričnem modelu ter konceptu prometnih vozlišč in koridorjev, zgoščanju poselitve ob vozliščih, krepitvi javnega prevoza, zmanjševanju avtomobilske odvisnosti in omejevanju razpršene gradnje.

KLJUČNI IZZIVI

- krepitev centralizacije Ljubljane zmanjšuje vlogo drugih mest, slabi policentrični urbani sistem in povečuje regionalna nesorazmerja,
- območja suburbanizacije so slabše opremljena kar obremenjuje večja mesta, povečuje prometne pritiske in slabša kakovost bivanja,

HABITAT III

T
R
A
J
N
O
S
T
N
I

- razpršena poselitev in majhna naselja povzročajo neučinkovito rabo storitev splošnega pomena, predvsem gospodarske javne infrastrukture (storitve splošnega gospodarskega pomena) ter otežujejo njihovo racionalno organizacijo,
- javni potniški promet je na številnih območjih nekonkurenčen, kar krepi odvisnost od osebnega avtomobila ter povzroča negativne okoljske in prometne učinke,
- za učinkovito izvajanje urbane politike so ključni interdisciplinarni pristop, ciljno usmerjanje sredstev (CTN) in usklajene rešitve v okviru trajnostnega razvoja mest.

U
R
B
A
N
I

S
I
S
T
E
M

5 TRAJNOSTNI URBANI RAZVOJ ZA SOCIALNO VKLJUČENOST

Socialna vključenost pomeni omogočanje enakovrednega sodelovanja vseh posameznikov v gospodarskem, socialnem, kulturnem in političnem življenju ne glede na osebne okoliščine. Temelji na zagotavljanju enakih pravic, dostopa do storitev in zmanjševanju socialnih neenakosti.

5.1 Spoštovanje človekovih pravic, enakost in zmanjševanje revščine

Ustava RS (1991) zagotavlja temeljne človekove pravice, vključno z enakostjo pred zakonom, pravico do socialne varnosti, zdravstvenega varstva, izobraževanja, primerne stanovanjske in prevozne revščine. Posebno varstvo imajo manjšine in romska skupnost, pri katerih država z različnimi ukrepi spodbuja socialno vključenost, izobraževanje, zaposlovanje in izboljšanje življenjskih pogojev.

Kljub razmeroma visoki ravni socialne zaščite ostajajo izzivi na področju neenakosti in revščine. Pojavljajo se različne oblike socialne prikrajšanosti, vključno s stanovanjsko, energetske in prevozne revščine. Zaradi slabe dostopnosti javnega prevoza prevozna revščina prizadene približno 3,5 % prebivalcev (60.000 ljudi) na delovnik. Energetska revščina je pogosta pri upokojencih, ki živijo v prevelikih ali dotrajanih stanovanjih. Posebej problematično je brezdomstvo (3.000 oseb), ki zahteva prehod od pretežno reaktivnih ukrepov (socialnovarstvenih programov) k sistemskim in preventivnim rešitvam ter krepitev dostopne stanovanjske politike.

Dohodkovna neenakost v Sloveniji ostaja nizka v primerjavi z EU, čeprav se je v zadnjih letih nekoliko povečala, kar je še vedno skladno s cilji razvojnih strategij. Premoženjska neenakost je prav tako med najnižjimi v evrskem območju, k čemur prispevajo progresivna davčna politika, manjše plačne razlike in socialni transferji. Stopnja tveganja revščine po letu 2021 ponovno narašča; leta 2024 je pod pragom revščine živelo 276.000 ljudi, dodatnih 169.000 pa tik nad pragom, kar povečuje socialno ranljivost. Posebej ranljiva ostaja obalno-kraška regija ter skupine samozaposlenih, enostarševske družine, samski starostniki, začasno zaposleni in zaposleni tuji delavci, pri katerih je tveganje revščine najvišje.

Na področju enakosti spolov je bil dosežen napredek, vendar ostajajo razlike v plačah in zastopanosti žensk na vodilnih položajih.

5.2 Enak dostop do izobraževanja, zdravstva in stanovanj

Slovenija zagotavlja razmeroma visoko raven systemske in finančne dostopnosti do ključnih javnih storitev. Izobraževanje na vseh ravneh je večinoma javno financirano, vrtci so subvencionirani, učenci, dijaki in študenti pa imajo različne oblike podpore. Zdravstveni sistem temelji na obveznem zdravstvenem zavarovanju in mreži javnih izvajalcev ter zagotavlja široko dostopnost storitev.

Kljub temu demografske spremembe, zlasti staranje prebivalstva, povečujejo pritisk na zdravstveni in socialni sistem ter zahtevajo prilagoditve, predvsem na področju dolgotrajne oskrbe ter razporeditve in zagotavljanja storitev v prostoru. Pomemben izziv ostaja zagotavljanje dostopnih in kakovostnih stanovanj, predvsem za mlade in ranljive skupine.

5.3 Migracije in vključevanje

Migracijska politika temelji na zakonitem, varnem in vključujočem priseljevanju ter zaščiti človekovih pravic migrantov. Slovenija se sooča z izzivi vključevanja priseljencev in prosilcev za mednarodno zaščito, zlasti na področju stanovanjske oskrbe, dostopa do trga dela in družbene integracije.

Za uspešno integracijo ter preprečevanje diskriminacije in socialne izključenosti je ključen medresorski pristop ter sodelovanje države, lokalnih skupnosti in civilne družbe.

5.4 Aktivno sodelovanje v skupnosti in odločanju

Aktivno državljanstvo vključuje sodelovanje prebivalcev v družbenem življenju, prostovoljstvo in vključevanje v lokalno odločanje. Nevladne organizacije v Sloveniji pomembno prispevajo k socialni koheziji, podpori ranljivim skupinam in izboljšanju kakovosti življenja, čeprav ostaja izziv njihova nizka profesionalizacija.

Pomemben mehanizem vključevanja javnosti je participativni proračun, ki omogoča neposredno sodelovanje prebivalcev pri odločanju o porabi javnih sredstev. S tem dopolnjuje zakonsko zagotovljeno sodelovanje javnosti ter mednarodni okvir Aarhurške konvencije.

KLJUČNI POUDARKI

- dohodkovna in premoženjska neenakost v Sloveniji ostajata med najnižjimi v EU,
- zaradi staranja prebivalstva se Slovenija sooča z naraščajočimi socialnimi izdatki, kar zahteva prilagoditve zdravstvenega sistema in razvoj dolgotrajne oskrbe,
- v pripravi je strategija za preprečevanje brezdomstva 2025–2035, ki uvaja celovit pristop k reševanju problematike,
- prostorska neenakost je izrazito regionalno neenakomerna, z največjimi izzivi v vzhodni in severovzhodni Sloveniji ter v več mestnih občinah, zato je ključno izboljšati dostop do storitev ter cenovno dostopnih in kakovostnih stanovanj,
- migracijska politika poudarja varno, zakonito in vključujoče priseljevanje, zaščito pravic migrantov ter preprečevanje izkoriščanja in diskriminacije,
- participativni proračun krepi vključevanje prebivalcev v odločanje o lokalnem razvoju, njegova uporaba v slovenskih občinah pa se povečuje.

KLJUČNI IZZIVI

- demografske spremembe in selitve prebivalstva zahtevajo prilagajanje mreže vrtcev in šol, zagotavljanje zadostnih zmogljivosti na območjih z rastjo prebivalstva ter ohranjanje dostopnosti storitev v območjih depopulacije,
- izziv ostaja enakomerna in časovno dostopna razmestitev zdravstvenih storitev, vključno z bolnišnicami, urgentnimi centri in primarnim zdravstvom,
- staranje prebivalstva povečuje potrebe po domovih za starejše, varovanih stanovanjih in drugih oblikah dolgotrajne oskrbe, prilagojenih lokalnim potrebam,
- ranljive skupine, zlasti brezdomci in migranti, potrebujejo ustrezne nastanitvene zmogljivosti, podporne programe ter učinkovitejše vključevanje v lokalno okolje in trg dela,
- izziv ostaja zagotavljanje zadostne ponudbe cenovno dostopnih, kakovostno prilagojenih in energetske učinkovitih stanovanj, zlasti za mlade, starejše in socialno ranljive skupine.

6 BLAGINJA IN PRILOŽNOST ZA VSE V OKVIRU TRAJNOSTNEGA IN VKLJUČUJOČEGA URBANEGA RAZVOJA

6.1 Kakovost življenja in dostopnost stanovanj

Kakovost življenja v Sloveniji je visoka, saj je z življenjem zadovoljna velika večina prebivalcev (92 %; Javno mnenje v EU, 2023). Slovenija se po večini kazalnikov kakovosti življenja uvršča v zgornjo polovico držav EU, posebej izstopa na področjih socialne vključenosti, splošne blaginje, ohranjenosti narave ter nizke dohodkovne in premoženjske neenakosti (UMAR, 2025). Kljub napredku na področju zdravja ostajajo izzivi pri dostopu do zdravstvenih in dolgotrajnih oskrb, zmanjševanju tveganja revščine ranljivih skupin ter zadostni oskrbi s stanovanji za mlade in ranljive skupine.

Kakovost življenja ni enakomerno razporejena po državi. Praviloma je višja v zahodnem delu Slovenije, zlasti v osrednjeslovenski in gorenjski regiji, medtem ko vzhodne regije dosegajo nižje vrednosti posameznih kazalnikov blaginje. Regionalne razlike zato ostajajo pomemben razvojni izziv.

Slovenija se sooča z izrazitimi izzivi na področju dostopnosti stanovanj. Kljub povečani stanovanjski gradnji v zadnjih letih ostaja število stanovanj na prebivalca med najnižjimi v EU, povprečno število oseb (2,9) na stanovanje pa med najvišjimi. Stanovanjski fond se sicer povečuje in kakovost bivanja izboljšuje, vendar skoraj dve tretjini stavb izvirata iz obdobja pred letom 1980. Velik delež stanovanj ostaja nenaseljen ali se uporablja za kratkoročni najem, zlasti v mestnih središčih.

Za Slovenijo je značilen visok delež lastniških stanovanj (94,5%), medtem ko primanjkuje predvsem javnih najemnih in oskrbovanih stanovanj. Dostopnost stanovanj dodatno zmanjšuje rast cen nepremičnin (letna rast med 2 in 3 %), ki je posledica presežnega povpraševanja, omejene ponudbe zazidljivih zemljišč, dolgotrajnih postopkov umeščanja v prostor ter naraščajočih stroškov gradnje. Stanovanjsko stisko najbolj občutijo mladi, kupci prvega stanovanja, starejši, priseljenci in druge ranljive skupine.

Do konca leta 2023 je Stanovanjski sklad Republike Slovenije upravljal 5.167 javnih najemnih stanovanj, vendar ocenjeni primanjkljaj še vedno presega 10.800 javnih najemnih stanovanj, pri čemer so potrebe največje v večjih urbanih središčih. Država in občine si prizadevajo povečati fond javnih najemnih stanovanj z novimi investicijami in programi financiranja (do leta 2034 je za gradnjo najemnih stanovanj predvidenih 100 milijonov EUR

na leto). Pomemben izziv predstavlja prenova starejšega stanovanjskega fonda ter aktivacija praznih in dotrajanih stanovanj.

Poleg klasičnih oblik stanovanjske oskrbe se razvijajo tudi alternativni modeli bivanja, kot so stanovanjske zadrage, medgeneracijsko in skupnostno bivanje. Nadaljnji razvoj stanovanjske politike bo usmerjen v povečanje dostopnosti cenovno ugodnih stanovanj, krepitev javnega najemnega sektorja ter učinkovitejše sodelovanje države in občin.

PRIMER DOBRE PRAKSE

Javni stanovanjski skladi aktivno gradijo neprofitna stanovanja v večjih mestih. Zaključeni so projekti: Dolgi most (30 stanovanj), Polje III in IV (148+64 stanovanj), Rakova Jelša II (156 stanovanj), Novo Brdo (174 stanovanj) (Slika 8), Zelena jama (63 stanovanj) ter Hiša Sonček za ranljive skupine. Podobne aktivnosti potekajo tudi v stanovanjskih skladih v Kopru, Novem mestu, Krškem in Celju, kjer imajo že 1500 najemnih stanovanj in načrtujejo še dodatna.

Slika 8: Primer zaključenih stanovanjskih sosesk: levo Rakova Jelša II Javnega stanovanjskega sklada MOL (2023) in desno Novo Brdo Stanovanjskega sklada RS.

KLJUČNI IZZIVI

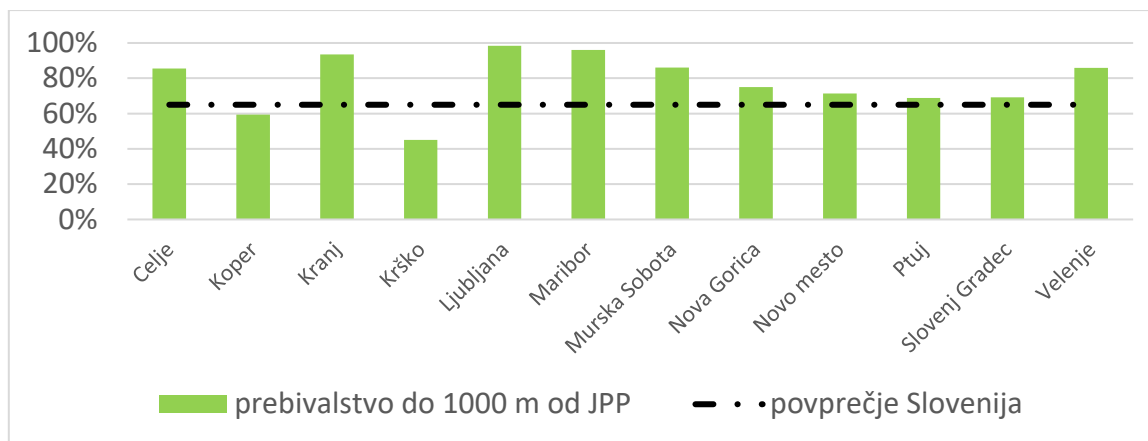
- kljub ukrepom države in občin ostaja primanjkljaj javnih najemnih stanovanj velik (okoli 10.800 manjkajočih javnih najemnih stanovanj in 4.200 drugih najemnih enot),
- v večjih urbanih središčih cene stanovanj in zemljišč presegajo kupno moč prebivalstva,
- omejena ponudba stanovanj, pomanjkanje ustreznih stavbnih zemljišč in dolgotrajni postopki umeščanja v prostor zmanjšujejo dostopnost do prvega stanovanja,
- staranje stanovanjskega fonda predstavlja izziv za zagotavljanje kakovostnih, energetske učinkovitih in dostopnih stanovanj, zlasti za starejše prebivalce in gospodinjstva z nižjimi prihodki,
- visok delež nenaseljenih stanovanj (19 %) predstavlja potencial za izboljšanje stanovanjske oskrbe, zlasti v mestnih središčih in območjih z večjim povpraševanjem,

- pomanjkanje enotnih podatkovnih podlag in metodologij otežuje ocenjevanje stanovanjskih potreb ter učinkovito načrtovanje stanovanjskega razvoja na regionalni in lokalni ravni.

6.2 Mobilnostni vzorci in javni potniški promet za trajnostni urbani razvoj

V Sloveniji mobilnost še vedno temelji predvsem na uporabi osebnega avtomobila. Kar 67 % vseh poti je opravljenih z avtomobilom, medtem ko javni potniški promet (JPP) predstavlja le 3 % vsakodnevnih poti. Kljub izboljšavam v zadnjem desetletju je uporaba JPP nižja kot pred osamosvojitvijo in pred pandemijo covid-19. Visoka odvisnost od avtomobila prispeva k prometnim zastojem, emisijam toplogrednih plinov ter večji prostorski in socialni neenakosti. Dostopnost storitev in mobilnosti ni enakomerno zagotovljena na celotnem ozemlju države.

Približno petina prebivalcev Slovenije nima zadovoljive frekvenca JPP v razdalji enega kilometra od doma (Slika 9), še posebej izrazit pa je problem v redko poseljenih in podeželskih območjih. Omejena dostopnost do zdravstvenih, upravnih, trgovskih in drugih storitev povečuje tveganje prevozne revščine, zlasti med starejšimi, mladimi, invalidi in drugimi ranljivimi skupinami.

Slika 8: Prikaz deleža prebivalstva z do 1000-metrsko oddaljenostjo do avtobusnega postajališča v mestnih občinah v Sloveniji ter primerjava povprečnega deleža za Slovenijo (vir: Koblar in Gabrovec, 2026).

Posebni izzivi so na področju upravljanja mirujočega prometa, saj obsežna ponudba parkirnih mest in ugodna cenovna politika parkiranja spodbujata uporabo osebnih avtomobilov ter povečujeta prometne obremenitve v urbanih območjih. Zato občine postopno uvajajo ukrepe parkirne politike, kot so zmanjševanje števila parkirnih mest za avtomobile, povečanje števila

parkirnih mest za kolesa in motorje, razvoj vozlišč JPP in sistemov P+R ter spodbujanje kolesarjenja in mikromobilnosti, pri čemer upoštevajo gostoto poselitve in delovnih mest.

Preglednica 4: Podrobni podatki deleža prebivalstva z do 1000-metrsko oddaljenostjo do avtobusnega postajališča ter primerjava povprečnega deleža za Slovenijo; prikazani so samo podatki za mestne občine (vir: Koblar in Gabrovec, 2026).

Mestna občina	prebivalstvo v 1000-metrski oddaljenosti od avtobusnega postajališča
Celje	86 %
Koper	59 %
Kranj	93 %
Krško	45 %
Ljubljana	98 %
Maribor	96 %
Murska Sobota	86 %
Nova Gorica	75 %
Novo mesto	71 %
Ptuj	69 %
Slovenj Gradec	69 %
Velenje	86 %
Povprečje za Slovenijo	65 %

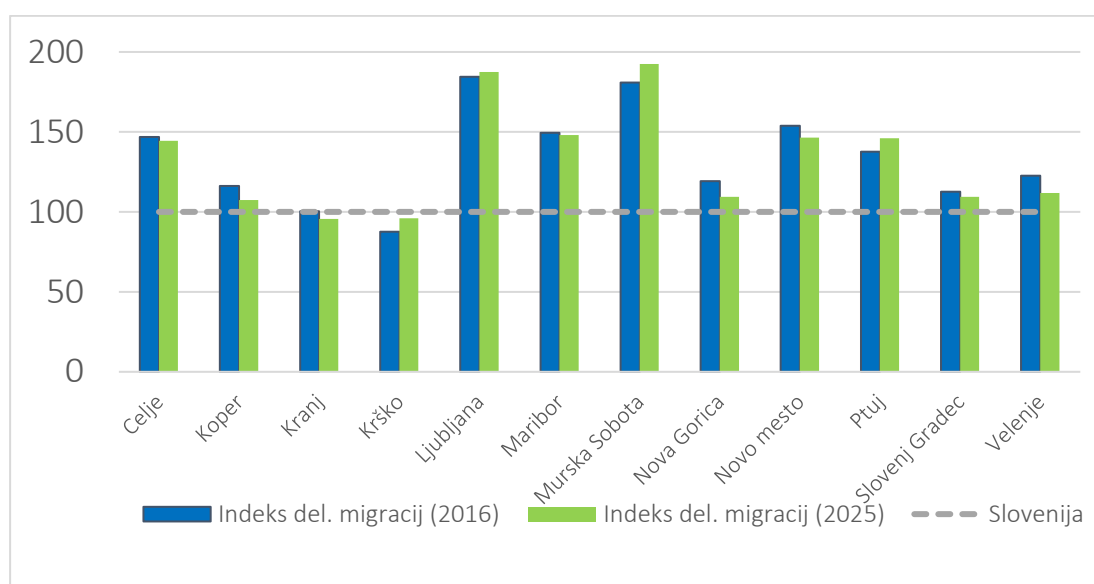
Indeks delovnih migracij je še vedno razmeroma visok in se od leta 2016 do 2025 ni bistveno spremenil (Slika 11, Preglednica 4). Ključni cilj razvoja mobilnosti je krepitev trajnostnih oblik mobilnosti, predvsem javnega potniškega prometa, hoje, kolesarjenja in večmodalne mobilnosti. Pomembni ukrepi so razvoj železniške in avtobusne infrastrukture, vozlišč P+R, kolesarskih povezav, sistemov souporabe koles in avtomobilov ter uvajanje digitalnih rešitev za učinkovitejše upravljanje prometa. Poseben poudarek je na izboljšanju dostopnosti za ranljive skupine in zagotavljanju univerzalne dostopnosti prometne infrastrukture.

Pomembno vlogo pri razvoju trajnostne mobilnosti imajo občinske celostne prometne strategije (OCPS) in regionalne celostne prometne strategije (RCPS), ki usklajujejo prometno načrtovanje z razvojem prostora ter usmerjajo razvoj prometnega sistema v zmanjševanje odvisnosti od osebne avtomobila. Spodbujajo izboljšanje javnega potniškega prometa, pogojev za hojo in kolesarjenje ter povezovanje različnih načinov prevoza. Razvoj trajnostne mobilnosti prispeva k boljši dostopnosti do storitev in delovnih mest, večji prometni varnosti in kakovosti bivanja ter zmanjševanju prometnih emisij.

Slika 9: Primeri priročnikov na področju trajnostne mobilnosti v Sloveniji (MOPE, 2024).

Za trajnostni razvoj mest je ključno zmanjševanje odvisnosti od osebne avtomobila ter krepitev javnega potniškega prometa, hoje, kolesarjenja in drugih oblik trajnostne mobilnosti. Brezemisijska vozila in infrastruktura za alternativna goriva so dopolnilni ukrep za zmanjševanje emisij prometa.

Slika 10: Prikaz indeksa delovnih migracij v mestnih občinah v letu 2016 (v temnejši barvi) in 2024 (v svetlejši barvi); črtna črta prikazuje referenčno vrednost za Slovenijo. (vir: SURS, 2026).

Na zakonodajni ravni področje ureja Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN) skupaj s podzakonskimi predpisi, ki določajo sistem celostnega prometnega načrtovanja, pripravo državnih, regionalnih in občinskih celostnih prometnih strategij ter povezovanje prometnega in prostorskega načrtovanja. Namen celostnega prometnega načrtovanja je

med drugim izboljševanje dostopnosti, učinkovitejše upravljanje prometnega povpraševanja ter spodbujanje trajnostnih oblik mobilnosti.

Preglednica 5: Primerjava gibanja indeksa delovnih migracij v mestnih občinah med letoma 2016 in 2025 (vir: SURS, 2026).

Mestne občine	Indeks del. migracij (2016)	Indeks del. migracij (2025)	Slovenija
Celje	146,9	144,4	100,0
Koper	116,2	107,5	100,0
Kranj	100,4	95,7	100,0
Krško	87,6	96,1	100,0
Ljubljana	184,5	187,4	100,0
Maribor	149,5	148	100,0
Murska Sobota	180,9	192,4	100,0
Nova Gorica	119,2	109,5	100,0
Novo mesto	153,8	146,5	100,0
Ptuj	137,7	146,1	100,0
Slovenj Gradec	112,6	109,5	100,0
Velenje	122,6	111,8	100,0

PRIMER DOBRE PRAKSE

Ljubljana se je leta 2025 na lestvici The Copenhagenize Index uvrstila na 24. mesto med kolesarjem najbolj prijaznimi mesti na svetu, kar je njena četrta uvrstitev na tej lestvici od leta 2015. Kot pomembne dejavnike napredka so izpostavili politično podporo razvoju kolesarjenja, nove kolesarske koridorje, umirjanje motornega prometa, sisteme souporabe koles ter ureditev varnega parkiranja koles. Pozitivno so ocenili tudi ekološko cono v središču mesta (več kot 20 ha), celostni prenovi Tržaške in Dunajske ceste z izboljšavami za kolesarje in uporabnike JPP, izobraževanje otrok in mladine o trajnostni mobilnosti ter vključevanje nevladnih organizacij v oblikovanje prometnih politik.

Slika 11: Primera dobre prakse na področju trajnostne mobilnosti v Sloveniji: KAMKOLO je sistem izposoje javnih električnih koles v Občini Kamnik (Občina Kamnik, 2019). Lokalc je brezplačna storitev javnega prevoza v Mestni občini Velenje (Mestna občina Velenje, b.d.).

Med primeri ukrepov trajnostne mobilnosti v slovenskih mestih so tudi sistemi javne izposoje koles, vozlišča P+R, spodbujanje skupinskih prevozov na delo ter ukrepi za izboljšanje javnega potniškega prometa in dostopnosti storitev JPP. (Slika 12).

KLJUČNI IZZIVI

- prevelika odvisnost od osebne avtomobila povzroča zgoščen promet, emisije, zastoje, visoke stroške in zmanjšuje privlačnost javnega potniškega prometa,
- dolgotrajno zaostajanje vlaganj v železniško infrastrukturo zmanjšuje kakovost JPP (hitrost, zanesljivost, frekvenco) in njegovo konkurenčnost,
- celostne prometne strategije (CPS) niso enakomerno razvite izvajanje ni vzpostavljeno na vseh ravneh, zmogljivosti občin in drugih izvajalcev za njihovo izvajanje pa se razlikujejo, kar otežuje usklajen prehod v trajnostno mobilnost
- prometna in digitalna infrastruktura še ni v celoti prilagojena ranljivim skupinam,
- prevozna revščina ostaja izrazita, zlasti na območjih z nizko gostoto poselitve in slabšo ponudbo javnega prevoza, kjer je zagotavljanje JPP oteženo, zato je treba razvijati bolj prilagodljive oblike prevoza (npr. prevoz na poziv).
- razvoj elektromobilnosti zahteva nadaljnje širjenje in prilagajanje polnilne infrastrukture ter ustrezno načrtovanje elektroenergetskega omrežja;
- pomanjkanje kakovostnih povezav med različnimi načini prevoza otežuje razvoj večmodalne mobilnosti, zato je treba izboljšati prestopne točke, vozlišča P+R ter povezave med javnim prevozom, kolesarjenjem in hojo.

6.3 Gospodarska javna infrastruktura

Gospodarska javna infrastruktura je ključen temelj kakovostnega bivalnega okolja in omogoča osnovno oskrbo prebivalstva z elektriko, vodo, odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda, ravnanjem z odpadki ter urejanjem javnih površin in odvodnjavanjem. Javne površine pomembno prispevajo h kakovosti bivanja, zdravju prebivalcev in odpornosti naselij na podnebne spremembe. Izziv ostajata njihovo kakovostno urejanje in dolgoročno vzdrževanje, zlasti zaradi potrebe po ohranjanju in krepitvi zelene infrastrukture.

Slovenija je z vodo bogata, zato z zalogami pitne vode nima večjih težav (razen na območju slovenske Istre). Kakovost pitne vode v Sloveniji je ustrezna in se redno nadzira, težave pa se pojavljajo predvsem v severovzhodni Sloveniji zaradi vpliva kmetijstva na podzemne vode. Leta 2018 je bilo iz javnega vodovoda oskrbljenih približno 92,6 % prebivalcev. Zaradi zastarele infrastrukture prihaja do velikih izgub vode, zato so investicije usmerjene v posodobitev sistemov in zmanjšanje vodnih izgub.

Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda so med občinami velike razlike. Nekatere občine imajo dobro razvito kanalizacijsko in čistilno infrastrukturo, v drugih pa je ta še nezadostna ali odsotna, zlasti na redkeje poseljenih območjih, kjer je urejanje odpadnih voda prepuščeno individualnim rešitvam. Infrastruktura za odvajanje komunalne odpadne vode je primerna v 89 občinah, v 106 občinah pa manj primerna. Infrastruktura za čiščenje komunalne odpadne vode (čistilne naprave) je primerna v 91 občinah, v 98 občinah pa manj primerna.

PRIMER DOBRE PRAKSE

Vzpostavitev 19 centrov ponovne uporabe do leta 2020 je primer dobre prakse na področju krožnega gospodarstva in preprečevanja nastajanja odpadkov. Poleg načel REDUCE in REUSE, ki sta na vrhu hierarhije ravnanja z odpadki, projekt Pozabljen »R« spodbuja tudi REPAIR (Slika 13) – pridobivanje veščin popraviljanja, podaljševanje življenjske dobe izdelkov, zmanjševanje odpadkov in spodbujanje trajnostne potrošnje.

Slika 12: 19 centrov ponovne uporabe (<https://www.cpu-reuse.com/cpu/centri-ponovne-uporabe>).

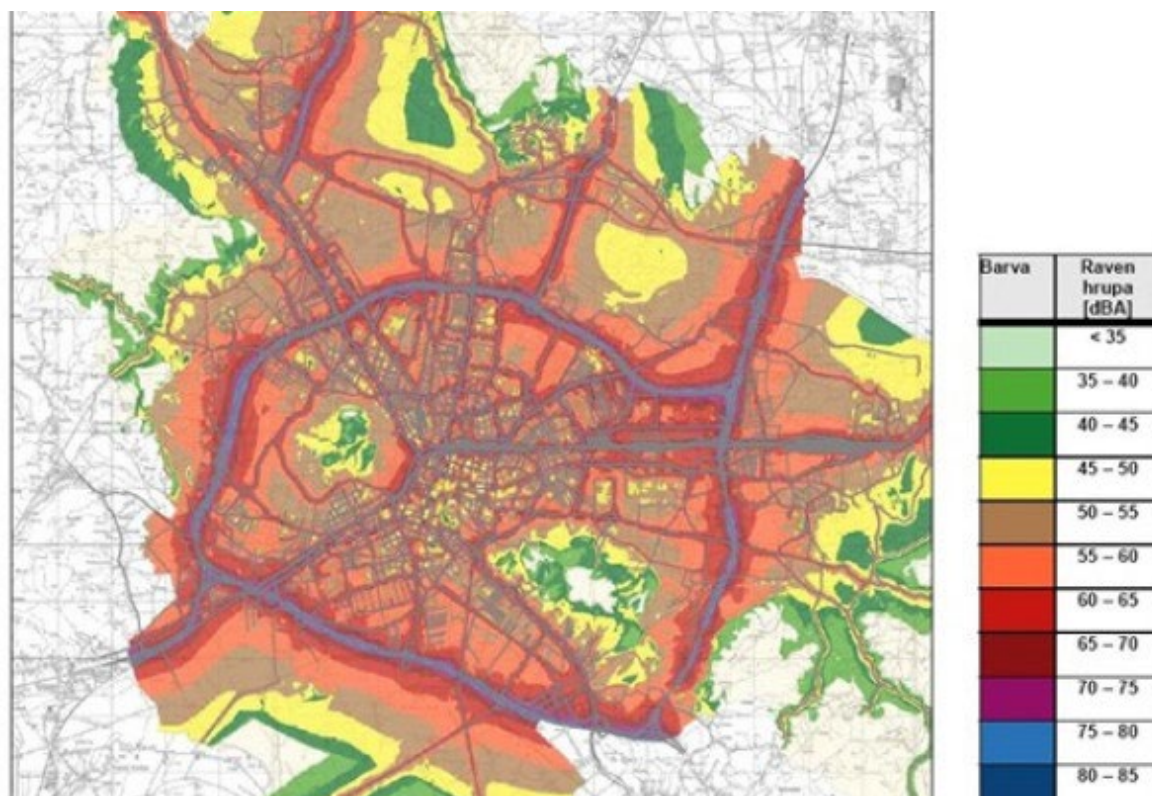
KLJUČNI IZZIVI

- visoke izgube pitne vode zaradi staranja vodovodnih sistemov in potrebe po celoviti obnovi,
- prostorske in kakovostne razlike v dostopu do infrastrukture med občinami,
- obremenjenost podzemnih voda v nekaterih regijah (zlasti v severovzhodni Sloveniji) zaradi kmetijstva in rabe prostora,
- velike razlike med občinami v učinkovitosti ločenega zbiranja in upravljanja odpadkov,
- potreba po nadaljnjem razvoju infrastrukture za krožno gospodarstvo (ponovna uporaba, popravila, zmanjševanje nastajanja odpadkov) ter zmanjševanju regionalnih razlik.

7 OKOLJSKO TRAJNOSTEN IN PROŽEN URBANI RAZVOJ

7.1 Kakovost in varstvo okolja

Splošno stanje okolja v Sloveniji je dobro, predvsem zaradi izvajanja okoljskih politik in vključevanja okoljskih ciljev v sektorske politike. Vodotoki sodijo med najkakovostnejše v Evropi, kakovost tal je zadovoljiva. Izpusti onesnaževal zraka iz prometa so se v Sloveniji v zadnjih desetletjih zmanjšali, vendar promet, zlasti cestni, ostaja eden najpomembnejših virov onesnaževal zraka. Cestni promet je v letu 2023 prispeval kar 40 % k celotnim izpustom dušikovih oksidov. Izpusti snovi iz prometa, ki povzročajo zakisovanje, so se v obdobju 1990-2023 zmanjšali za 71 %, izpusti predhodnikov ozona pa za 76 %. Tudi izpusti delcev iz prometa so se v obdobju 2000-2023 zmanjšali za 51 %.

Slika 13: Strateška karta hrupa za Mestno občino Ljubljana (Mestna občina Ljubljana, 2014).

Ekološki odtis Slovenije se od leta 2008 zmanjšuje, vendar ostaja nekoliko nad povprečjem EU. Leta 2022 je znašal 4,78 gha na prebivalca, največji delež pa predstavljata bivanje (25 %) in osebni prevoz (22 %). Za trajnostni življenjski slog bi Slovenija potrebovala 3,2 planeta Zemlja, zato bo doseganje razvojnih ciljev do leta 2030 brez nadaljnje razogljičitve prometa težko izvedljivo.

Od leta 2022 evidenca potencialno onesnaženih območij (POO) vključuje 671 lokacij, ki predstavljajo potencialen vir onesnaženja zaradi preteklih ali sedanjih dejavnosti. Slovenija je z vzpostavitvijo evidence naredila prvi korak k sistemskemu spremljanju in sanaciji onesnaženih območij, država pa izvaja sanacije tam, kjer velja načelo subsidiarnega ukrepanja.

Pomemben okoljski problem ostajajo hrup, onesnaženost zraka in toplotni otoki v urbanih območjih, ki so posledica podnebnih sprememb in jim v preteklosti nismo posvečali dovolj pozornosti. Hrup prometa je izrazit predvsem v Ljubljani (2014, Slika 14) in Mariboru, kjer številni prebivalci ostajajo izpostavljeni preseženim ravnom hrupa. Podatki o kakovosti zraka kažejo, da promet pomembno prispeva k preseganju koncentracij PM10 in NO₂, Ljubljana in Maribor pa sodita med slabše rangirana evropska mesta glede kakovosti zraka.

Vedno pomembnejši izziv predstavljajo urbani toplotni otoki (UHI), ki nastajajo zaradi pozidave, pomanjkanja zelenih površin, sprememb rabe tal in podnebnih sprememb. Analize kažejo, da vegetacija in bližina vodotokov pomembno zmanjšujeta učinke pregrevanja, zato je ključno prilagajanje mest podnebnim spremembam vključiti v prostorske in razvojne dokumente.

Svetlobno onesnaženje pomeni emisijo svetlobe iz umetnih virov, ki povzroča motečo osvetljenost, poslabšuje prometno varnost in vpliva na ekosisteme – zlasti selitvene poti ptic ter nočno aktivnost žuželk in drugih živali. Cilj omejevanja svetlobnega onesnaženja je zmanjšanje moteče osvetljenosti. Svetlobno onesnaženje vpliva na kakovost bivanja, prometno varnost in ekosisteme, zato Slovenija z zakonodajo omejuje osvetljevanje okolja ter določa standarde za javno razsvetljavo in največjo dopustno osvetljenost oken zaradi zunanjih virov svetlobe.

PRIMER DOBRE PRAKSE

Projekt LIFE + Življenje ponoči – izboljšanje naravovarstvenega statusa nočnih živali (nočnih metuljev in netopirjev (Slika 15) z zmanjšanjem vpliva umetne svetlobe na objekte kulturne dediščine. Namen projekta je bil dolgoročno zmanjšati negativne učinke, ki jih povzroča osvetljevanje cerkva ter s tem izboljšati naravovarstveni status in biotsko raznovrstnost nočnih živali.

Slika 14: Naravi prijaznejša svetilka (levo), ki omogoča senčenje preletnih odprtih za netopirje na zvoniku in nad vrati cerkve (desno); Življenje ponoči Layman`s report, RS Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, 2013)

KLJUČNI IZZIVI

- obravnava, ustrezno upravljanje in sanacija 671 evidentiranih potencialno onesnaženih območij, pri čemer je treba prednost nameniti lokacijam z največjim tveganjem za okolje in zdravje ljudi,
- zmanjšanje hrupa in izboljšanje kakovosti zraka v mestih, zlasti v Ljubljani in Mariboru, pa tudi na vseh območjih z večjimi prometnimi ureditvami,
- zmanjševanje emisij toplogrednih plinov iz prometa ter postopno razogljčenje prometnega sistema ob hkratnem zmanjševanju odvisnosti od osebnega avtomobila,
- omejevanje učinkov urbanih toplotnih otokov z več zelenimi in vodnimi površinami, prilagojeno rabo prostora in ustreznimi materiali,
- zmanjšanje svetlobnega onesnaženja ter učinkovitejše upravljanje javne razsvetljave,
- spodbujanje trajnostnega življenjskega sloga in zmanjšanje ekološkega odtisa prebivalcev.

7.2 Energetika in energetski prehod

Kljub usmeritvam v racionalno rabo energije se bo potreba po električni energiji še povečevala. Slovenija je prvi celoviti Nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN, 2024) sprejela leta 2020 in ga posodobila leta 2024. Ključni cilj energetskega prehoda je povečanje deleža obnovljivih virov energije do leta 2030 na 43,3 % proizvedene električne energije.

V Sloveniji proizvedemo približno tretjino električne energije v hidroelektrarnah, pri čemer imamo še nekaj potenciala, predvsem na srednji in spodnji Savi ter pri malih hidroelektrarnah. Zaradi velike gozdnatosti pomemben vir ostaja tudi lesna biomasa, zlasti za ogrevanje gospodinjstev.

Možnosti za razvoj vetrne energije so omejene zaradi naravnogeografskih značilnosti, območij varstva narave, hrupa, razpršene poselitve in pogosto tudi odpora lokalnih skupnosti. Kljub temu NEPN predvideva povečanje proizvodnje električne energije iz vetra, kar zahteva učinkovitejše umeščanje v prostor in usklajevanje javnih interesov.

V zadnjih letih se krepi tudi raba sončne energije. Leta 2023 je začel veljati Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE), ki določa in poenostavlja umeščanje vetrnih in fotonapetostnih naprav, pri slednjih pa spodbuja namestitve na javne in večje stavbe, parkirišča in drugo infrastrukturo (Slika 16). Velja obveznost postavitve sončne elektrarne na nove javne objekte s površino strehe večjo od 1000 m². Dodatno širitev podpirajo državni razpisi za sofinanciranje sončnih elektrarn na javnih objektih.

PRIMER DOBRE PRAKSE

Na 48 od 51 objektov v lasti Mestne občine Ljubljana so v javno-zasebnem partnerstvu že nameščene sončne elektrarne. Največja sončna elektrarna v prestolnici je na strehi Športnega centra Ilirija (Slika 17). Elektrarna letno proizvede toliko megavatnih ur električne energije, kot jih zadostuje za oskrbo 188 gospodinjstev (Brkič, 2025).

Slika 15: Primer sončne elektrarne, nameščene na strehi osnovne šole v občini Ivančna Gorica (foto: Gašper Stopar, Občina Ivančna Gorica).

Slika 16: Sončna elektrarna na strehi novega kopališča Ilirija v Ljubljani. (Brkič, 2025; foto: Nik Erik Neubauer).

KLJUČNI IZZIVI

- večina občin še nima sistematičnih programov za umeščanje sončnih elektrarn na javno infrastrukturo,
- energetske projekti so pogosto odvisni od razpisov in posameznih pobud, kar otežuje dolgoročno načrtovanje,
- prostorske, upravne in lastniške ovire še vedno omejujejo izrabo potenciala obnovljivih virov energije,
- razvoj energetskih projektov je pogosto posamičen in premalo povezan v celovite lokalne energetske sisteme,
- zato bo potrebno boljše izkoriščanje potenciala javnih stavb (šol, športnih objektov, socialnih ustanov) za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

7.3 Prilagajanje na podnebne spremembe

Temperatura se v Sloveniji viša hitreje od svetovnega povprečja, približno za 0,5°C na desetletje. Porast povprečne letne temperature je najbolj očiten v zadnjih treh desetletjih. Leto 2025 je bilo na državni ravni za 1,1 °C toplejše od povprečja obdobja 1991–2020. Segrevanje ozračja se bo še nadaljevalo. Posledice se bodo odražale v višanju gladine morja (zaradi taljenja ledenikov in toplotnega raztezanja morske vode), višanju vsebnosti toplogrednih plinov v ozračju ter v ekstremnih vremenskih in podnebnih dogodkih (kot so poplave, suše, toča, močan veter), ki bodo vplivali na kakovost našega življenja. Slovenija izvaja številne prilagoditvene ukrepe, vendar še vedno nima povsem usklajenega systemskega pristopa, saj primanjkuje regionalnih podnebnih scenarijev, strokovnjakov in analiz stroškovne učinkovitosti ukrepov.

Slovenija je že leta 2016 sprejela Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam, katerega cilj je zmanjšanje ranljivosti ter povečanje odpornosti družbe na podnebne spremembe, ter Podnebni zakon (2025), ki določa okvir za doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2045 in predvideva dolgoročno podnebno strategijo, energetske in podnebni načrt ter strategijo prilagajanja podnebnim spremembam. Poseben poudarek je namenjen naseljem in grajenemu okolju, pri čemer se podnebna ranljivost in tveganja vse bolj vključujejo v prostorsko načrtovanje na regionalni in lokalni ravni. Napredek se spremlja z ocenjevanjem ranljivosti na državni in lokalni ravni.

Pomemben korak predstavlja sprejetje Podnebnega zakona (2025), ki določa okvir za doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2045 in predvideva dolgoročno podnebno strategijo, energetske in podnebni načrt ter strategijo prilagajanja podnebnim spremembam. Poseben poudarek je namenjen naseljem in grajenemu okolju.

Izvajanje ukrepov podpira tudi Podnebni sklad, ki financira projekte blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam. Resolucija o dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 poudarja trajnostni prostorski razvoj, ohranjanje biotske raznovrstnosti ter krepitev zelene infrastrukture. Poseben poudarek namenja naravnim podnebnim rešitvam, kot so obnova mokrišč, vodnih in obvodnih ekosistemov ter razvoj zelene infrastrukture, ki prispevajo k zmanjševanju poplavne ogroženosti, blaženju podnebnih sprememb in večji odpornosti naselij. Dokument poudarja tudi vključevanje ciljev ohranjanja narave v prostorsko načrtovanje na vseh ravneh.

Slovenija odpornost naselij krepi tudi z uporabo sonaravnih rešitev in prostorskim načrtovanjem, usmerjenim v zmanjševanje ranljivosti zaradi poplav, suš in vročinskih valov.

Ključni ukrepi vključujejo omejevanje gradenj na ogroženih območjih, celovito upravljanje voda, zadrževanje padavinske vode ter razvoj zelene in modro-zelene infrastrukture.

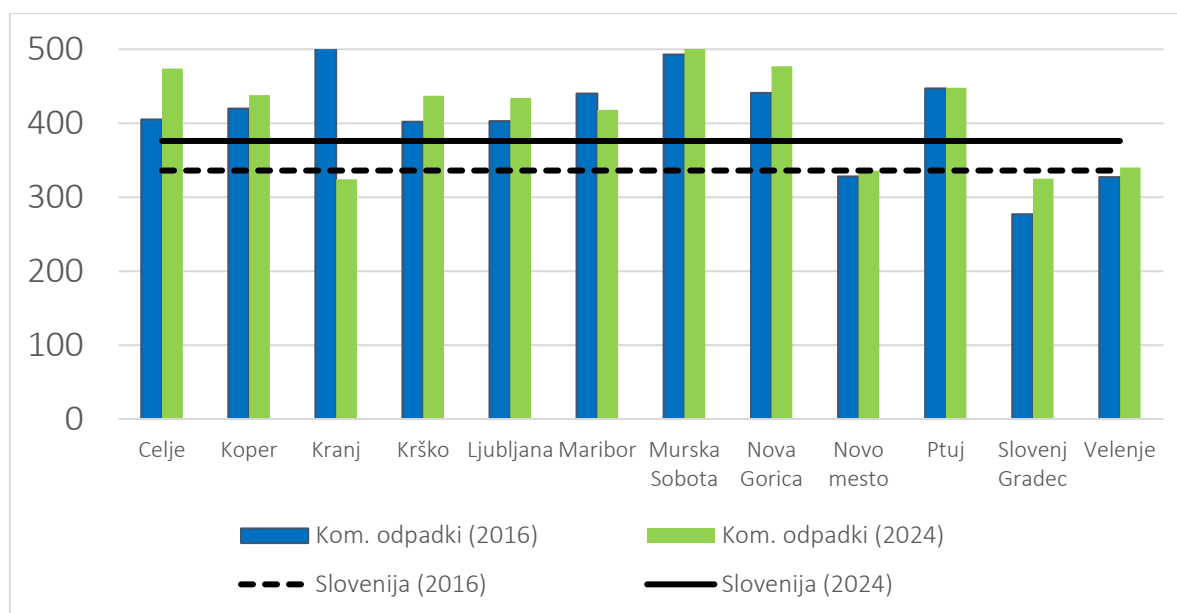
Slovenija dodatno pripravlja Nacionalni načrt za obnovo narave, ki temelji na Uredbi EU o obnovi narave. Predvideni ukrepi za obnovo degradiranih ekosistemov, vključno z mokrišči ter vodnimi, obvodnimi in urbanimi območji, prispevajo k večjemu zadrževanju vode v prostoru, zmanjšanju poplavne ogroženosti, blaženju suš ter krepitvi podnebne odpornosti naselij.

Ključni ukrepi prilagajanja naselij podnebnim spremembam vključujejo: prepoved gradnje na poplavno in plazovno ogroženih območjih, preprečevanje širjenja naselij, postopno umikanje dejavnosti z nevarnih območij, celovito prenovo javnega prostora, energetska prenovo stavb, podnebno odporno zgoščanje in mešanje dejavnosti, ohranjanje naravne in kulturne krajine, prometno umirjene cone z udobnimi potmi za pešce in kolesarje, prilagodljiv javni prevoz ter ponovno uporabo odpadne vode kot alternativnega vira.

Na področju stavb PURES (2022) določa skoraj ničenergijske standarde gradnje in obvezno uporabo obnovljivih virov energije, medtem ko Eko sklad zagotavlja finančno podporo za energetska prenovo stavb, obnovljive vire energije, trajnostno mobilnost in učinkovito rabo vode.

Slovenija je pri ravnanju z odpadki nad evropskim povprečjem po deležu zbranih in recikliranih odpadkov ter pod povprečjem po količini nastalih odpadkov na prebivalca. Delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov je visok (okoli 70 %), vendar med občinami še vedno obstajajo razlike (Slika 17 in slika 16, Preglednica 7). Sistem vključuje visoko stopnjo predelave odpadkov, razvite centre ponovne uporabe ter postopno uveljavljanje načel krožnega gospodarstva.

V Sloveniji deluje ena sama prava sežigalnica komunalnih odpadkov (Toplarna Celje), ki lahko skladno z okoljevarstvenim dovoljenjem obdela do 40.000 ton goriva iz nenevarnih komunalnih odpadkov letno. Poleg tega industrijski sosežig poteka v cementarni Alpacem Cement (prej Salanit Anhovo), ki lahko skladno z okoljevarstvenim dovoljenjem za svoje tehnološke procese sosežiga predela okoli 109.000 ton industrijskih in predelanih odpadkov letno.

Slika 17: Primerjava količine komunalnih odpadkov v kg/prebivalca zbranih z javnim odvozom v mestnih občinah v Sloveniji v letih 2016 in 2024 ter primerjava povprečnega deleža v Sloveniji (vir: SURS, 2026).

Preglednica 6: Primerjava količine komunalnih odpadkov v kg/prebivalca, zbranih z javnim odvozom v mestnih občinah v Sloveniji v letih 2016 in 2024 ter primerjava povprečnega deleža v Sloveniji za leti 2016 in 2024 (vir: SURS, 2026).

Mestne občine	Zbrani kom. odpadki v kg/preb. (2016)	Zbrani kom. odpadki v kg/preb. (2024)
Celje	405	474
Koper/Capodistria	420	438
Kranj	507	324
Krško	402	437
Ljubljana	403	434
Maribor	440	418
Murska Sobota	493	551
Nova Gorica	441	477
Novo mesto	328	336
Ptuj	447	448
Slovenj Gradec	277	325
Velenje	327	340
SLOVENIJA (povprečje)	336	376

PRIMER DOBRE PRAKSE

Bonifika v Kopru (Slika 18) je primer dobre prakse prilagajanja na podnebne spremembe. Projekt, financiran iz programa CTN, vključuje ureditev odvodnega sistema, zadrževalnikov vode in zelenih površin ter zagotavlja protipoplavno varnost, izboljšuje kakovost urbanega okolja in krepi biotsko raznovrstnost.

Slika 18: Zadrževalnik za vodo in nove športne površine Bonifika v Kopru. (foto: MOK in Tomaž Primožič; Mestna Občina Koper).

Pilotna projekta v Ljubljani (deževni vrtovi pri Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo ter zadrževalno-ponikovalno polje v Tivoliju) dokazujeta učinkovito uporabo modro-zelene infrastrukture za zadrževanje padavinske vode, zmanjševanje poplavne ogroženosti in blaženje učinkov urbanega pregrevanja (Slika 20).

Slika 19: Primer deževnega vrta na Hajdrihovi ulici v Ljubljani (Zupan, 2025; foto: Luka Kotnik, levo) ter zadrževalno-ponikovalnega polja pri Tivoliju (Zupan, 2025; foto: Matej Radinja, desno).

KLJUČNI IZZIVI

- pogostejši vročinski valovi, suše, poplave in drugi ekstremni vremenski pojavi povečujejo ranljivost naselij in infrastrukture,
- kljub razvoju podnebnih projekcij in ocen podnebnih tveganj ostaja izziv njihovo učinkovito vključevanje v regionalno in lokalno načrtovanje ter boljše usklajevanje ukrepov prilagajanja med sektorji in ravnmi upravljanja;
- mesta se vse bolj soočajo s problemom pregrevanja, zato bo treba okrepiti zelene površine, senčenje in modro-zelena infrastrukturo,
- omejiti gradnjo na poplavnih in plazovitih območjih ter prostorsko načrtovanje prilagoditi podnebnim tveganjem,
- doseganje podnebne odpornosti in podnebne nevtralnosti bo zahtevalo pospešeno energetska prenova stavb, večjo rabo obnovljivih virov energije ter krepitev zelene in modro-zelene infrastrukture.

7.4 Naravne in druge nesreče v grajenem okolju

Zmanjševanje tveganj nesreč v Sloveniji temelji na okviru Sendai 2015–2030, ki poudarja razumevanje tveganj, krepitev upravljanja, vlaganje v odpornost ter izboljšanje pripravljenosti in obnove po nesrečah. Slovenija izvaja sistem spremljanja tveganj ter pripravlja strateške in operativne načrte zaščite in reševanja na državni, regionalni in lokalni ravni.

Sistem zaščite in reševanja vključuje ocene ogroženosti, načrte za obvladovanje nesreč ter delovanje civilne zaščite, gasilcev, policije, vojske, zdravstvenih služb in prostovoljnih enot. Ključni cilj je hitro in učinkovito zmanjšanje posledic nesreč, zaščita prebivalstva ter povečanje odpornosti naselij in infrastrukture.

Najpogostejše nesreče v Sloveniji so poplave, plazovi, požari, neurja, močan veter, toča, snežni zameti, suše, potresi in različne tehnične nesreče, tudi na morju (ladijske nesreče, ki so lahko veliko okoljsko tveganje). V grajenem okolju prevladujejo požari v stavbah, industrijske nesreče, eksplozije in okvare kritične infrastrukture. V zadnjem desetletju posebej izstopajo posledice petrinjskega potresa (2020) ter obsežne poplave avgusta 2023, ki so prizadele velik del države in povzročile obsežno škodo na stanovanjih, prometni infrastrukturi, vodotokih in gospodarskih objektih.

Poplave leta 2023 so spodbudile sprejem obsežnega programa državnih ukrepov za pomoč prizadetim prebivalcem in občinam ter za obnovo infrastrukture. Med ukrepi so bili interventna finančna pomoč, nadomestne nastanitve, sanacija plazov in vodotokov, obnova

prometne infrastrukture ter priprava dolgoročnih rešitev za zmanjšanje poplavne ogroženosti in povečanje odpornosti naselij na prihodnje ekstremne dogodke.

V grajenem okolju so v zadnjem desetletju posebej izstopali večji požari, ki so najpogosteje prizadeli industrijske objekte, skladišča in večstanovanjske stavbe ter poškodbe zaradi petrinjskega potresa (2020), ki je prizadel tudi dele Slovenije.

Slovenija spada med potresno bolj ogrožena območja Evrope. Od leta 2024 je pri načrtovanju posegov v prostor obvezna uporaba Karte potresne nevarnosti Slovenije, seizmični stresni test pa je pokazal, da je med 6 in 14 % stavb potresno kritičnih, kar predstavlja veliko tveganje za prebivalce in premoženje. Posebej ranljive so stavbe, zgrajene pred letom 1964.

Uporabnikom je namenjen interaktiven pregledovalnik "Ocene potresne nevarnosti", ki omogoča pregled in vizualizacijo potresne nevarnosti v Sloveniji.

PRIMER DOBRE PRAKSE:

Projekt »Gradaščica – gradimo, da ščitimo« (DRSV, 2022), je ključni preventivni ukrep za zmanjšanje poplavne ogroženosti v jugozahodnem delu Ljubljane in okoliških naseljih (Slika 21). Namen projekta je ureditev porečja reke Gradaščice ter dolgoročna zaščita prebivalcev in premoženja pred poplavami.

Slika 18: Projekt »Gradaščica – gradimo, da ščitimo«: območja z načrtovanimi ureditvami (DRSV, 2022).

Pandemija COVID-19, razglašena v Sloveniji decembra 2020, je predstavljala izjemen zdravstveni in družbeni izziv ter sodi med naravne in druge nesreče v smislu ZVNDN (2006). Epidemija je razkrila ranljivosti zdravstvenega sistema in spodbudila krepitev odpornih

mehanizmov. Za blažitev posledic epidemije in krepitev odpornosti države je bil sprejet Načrt za okrevanje in odpornost (2021–2026), usmerjen v zeleni prehod, trajnostno mobilnost, energetska prenova stavb in trajnostni razvoj.

KLJUČNI IZZIVI

- Slovenija je izpostavljena številnim naravnim in tehničnim nesrečam (poplave, plazovi, požari, neurja, suše, potresi), kar zahteva stalno krepitev odpornosti naselij in infrastrukture,
- visoka potresna ogroženost in velik delež potresno ranljivih stavb,
- pogostejši gozdni, industrijski in stavbni požari,
- poselitev na poplavnih in plazovitih območjih ter pomanjkanje podnebno odporne infrastrukture.

8 ZAKLJUČEK IN UGOTOVITVE

Za Slovenijo je značilna policentrična poselitvena struktura, v kateri poleg urbanih središč pomembno vlogo opravljajo tudi manjša mesta in podeželska naselja.

V zadnjem desetletju je Slovenija napredovala pri uresničevanju ciljev in zavez Nove urbane agende. Kljub temu ostaja še precej izzivov in možnosti za izboljšave, zato v zaključku izpostavljamo že izvedene ukrepe za izpolnjevanje ciljev NUA ter izzive, ki ostajajo odprti in predstavljajo priložnost za napredek.

NUA določa, da je doseganje ciljev mogoče predvsem skozi pet ključnih področij, s katerimi smo povezali ugotovitve o tem, kako Slovenija sledi ciljem in zavezam NUA, navedenim v poglavju 3: Uresničevanje vizije in zaveze Nove urbane agende. Uresničevanje posameznih ciljev je pogosto preplet ukrepov z različnih področij, vendar smo zaradi boljše preglednosti vsak ukrep pripisali le enemu področju.

8.1 Nacionalne urbane politike

Doseženi cilji

- Krepitev policentričnega razvoja in vloge mest kot regionalnih razvojnih središč.
- Povezovanje mest z okoliškimi naselji na področju prostorskega razvoja.
- Prizadevanja za zmanjšanje razlik med urbanimi in podeželskimi območji.

Izzivi

- Nepovezanost občin ter izzivi pri medobčinskem in regionalnem usklajevanju prostorskega razvoja.
- Usklajevanje različnih razvojnih interesov in finančnih zmogljivosti občin otežuje celovit razvoj.
- Celovito usklajevanje politik na področju prostorskega razvoja ostaja izziv.

8.2 Urbana zakonodaja in regulacija

Doseženi cilji

- Prostorsko načrtovanje spodbuja trajnostno in racionalno rabo prostora in zemljišč ter pri tem usklajuje družbene, gospodarske in okoljske interese.
- Razvoj ekonomsko dostopnih in oskrbovanih stanovanj ter podpora ranljivim skupinam.

- Zagotovljen je univerzalen dostop do pitne vode in sanitarne infrastrukture.

Izzivi

- Pomanjkanje javnih najemnih stanovanj in pritiski nepremičninskega trga.
- Dotrajana infrastruktura, podnebna tveganja in zahteve po varovanju vodnih virov povečujejo kompleksnost upravljanja.
- Dolgotrajni in kompleksni postopki usklajevanja in umeščanja v prostor.

8.3 Izvedba na lokalni ravni

Doseženi cilji

- Usmerjanje mest v trajnostno, vključujočo rast ter razvoj dejavnosti z višjo dodano vrednostjo.
- Krepitev lokalnih gospodarstev ter vključevanje neformalnega v formalno gospodarstvo.
- Prostorsko načrtovanje spodbuja trajnostno in racionalno rabo prostora in zemljišč ter pri tem usklajuje družbene, gospodarske in okoljske interese.
- Razvoj javnih najemnih in oskrbovanih stanovanj ter podpora ranljivim skupinam.
- Skoraj univerzalen dostop do pitne vode in sanitarne infrastrukture.

Izzivi

- Omejeni viri in visoki stroški zemljišč otežujejo razvoj kakovostnih gospodarskih dejavnosti.
- Globalni pritiski in omejene finance upočasnjujejo gospodarsko preobrazbo mest.
- Urbanizacijski pritiski in visoke cene zemljišč povečujejo družbene neenakosti.
- Usklajevanje gospodarskih, socialnih in okoljskih ciljev ostaja izziv.
- Neenakomerna participacija, omejena vključenost ranljivih skupin in neuresničevanje predlogov prebivalcev zmanjšujejo zaupanje v participativne procese ob omejenih možnostih občin.
- Omejena in neenakomerna dostopnost javnih prostorov ter prostorska stiska prispevata k socialni segregaciji in otežujeta kakovostno načrtovanje.
- Varnostni izzivi (osvetlitev, zapuščeni prostori, vzdrževanje) zmanjšujejo uporabo javnih površin in vplivajo na neenako dostopnost med družbenimi skupinami.
- Omejene kadrovske in finančne zmogljivosti občin.

8.4 Urbano načrtovanje in dizajn

Doseženi cilji

- Spodbujanje mešane rabe prostora in policentričnega razvoja za enak dostop do javnih storitev.
- Razvoj trajnostne mobilnosti, peš- in kolesarske infrastrukture ter javnega prevoza.
- Krepitev odpornosti mest z zelenimi in modrimi rešitvami ter varovanjem ekosistemov.
- Varovanje naravnih habitatov in ekosistemskih storitev ter revitalizacija razvrednotenih območij za zmanjšanje pritiska urbanizacije in spodbujanje trajnostne rabe prostora.

Izzivi

- Stanovanjska problematika ter prostorske in socialne neenakosti.
- Dotrajana infrastruktura in prometna preobremenjenost ter obenem nizka konkurenčnost železniškega in javnega potniškega prometa.
- Podnebne spremembe zahtevajo prilagoditev infrastrukture, upravljanje voda ter okrepljeno medsektorsko in medresorsko usklajevanje.
- Omejenost prostorskih zmogljivosti ter zahtevno usklajevanje različnih rab prostora, revitalizacija razvrednotenih območij in aktivacija praznih stanovanj.
- Varovanje ekosistemov in uvajanje krožnih pristopov sta omejena zaradi podatkovnih, finančnih in institucionalnih omejitev ter razvojnih pritiskov.

IZBRANI SLOVENSKI DOKUMENTI IN ZAKONODAJA, KI PODPIRAJO URESNIČEVANJE NOVE URBANE AGENDE

- Aarhuška konvencija. 2004. Zakon o ratifikaciji Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/04. Državni zbor RS.
- GZ-1. 2021. Gradbeni zakon-1. Uradni list RS, št. 199/21. Državni zbor RS.
- Koblar, Simon in Gabrovec, Matej. 2026. Dostopnost javnega potniškega prometa v letu 2024 [na spletu]. Zaključena znanstvena zbirka raziskovalnih podatkov. Ljubljana : Urbanistični inštitut Republike Slovenije. [Dostopano 12 junija 2026]. Pridobljeno s:
<https://dirros.openscience.si/lzpisGradiva.php?lang=slv&id=27391>
- MF. 2026. Načrt za okrevanje in odpornost-peta sprememba. Povzetek.
https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSOO/Dokumenti/Nacrt-za-okrevanje-in-odpornost/Povzetek_pete_spremembe_NOO_05_maj_2026_final.pdf
- MJUP. 2024. Strategija razvoja nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji do leta 2030.
<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija-razvoja-nevladnih-organizacij-do-2030-in-strategija-razvoja-prostovoljstva-do-2030/>
- MKPOKSP. 2002. Zakon o ratifikaciji Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja. Uradni list RS, št. 17/02. Državni zbor RS.
- MKRR. 2023. Poročilo o regionalnem razvoju 2018–2022.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/DRR/Tema-spodbujanje-regionalnega-razvoja/Porocilo-o-regionalnem-razvoju-2018-2023_oblikovano.pdf
- MNVP. 2023. Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/SPRS/Strategija_prostorskega_razvoja_2050.pdf
- MNVP, MOPE 2024. Strateški načrt krožnega gospodarjenja s prostorom 2024-2030.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/fotografije/dogodki/2024/03_marec/15_Prostor_dokumenti-/eMOP_SkupnaPI_RSS_Strategija-kroznega-gospodarjenja-s-prostorom.pdf
- MNZ. 2024. Strategija vlade RS na področju priseljevanja. Vlada RS.
- MOPE. 2016. Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam.
<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOPE/Okolje/Podnebne-spremembe/SOzP.pdf>
- MOP. 2021. Poročilo o prostorskem razvoju 2021.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/porocilo_prostorski_razvoj_2021.pdf
- MNVP. 2025. Poročilo o prostorskem razvoju Slovenije 2024.

- MOPE. 2022. Poročilo o okolju v Republiki Sloveniji 2022.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/porocilo_o_okolju_2022.pdf
- MDDSZ. 2006. Strategija varstva starejših do leta 2010 -solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MSP/Direktorat-za-starejse-in-deinstitucionalizacijo/strategije/Strategija-varstva-starejsih-2006.pdf>
- MDDSZ. 2024. Strategija za preprečevanje in končanje brezdomstva v Sloveniji 2025–2035. Gradivo za javno obravnavo.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/APZ/Strategija_brezdomstvo_JO_16.12.2024.pdf
- MKDIOZ. 2004. Zakon o ratifikaciji Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/04. Državni zbor RS.
- NEPN. 2024. Nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije. Vlada RS.
<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/nacionalni-energetski-in-podnebni-nacrt/>
- OG FF. Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. 2026. Evidenca funkcionalno razvrednotenih območij [Prostorski podatki]. <http://crp.gis.si/node/6>
- PoZ. 2025. Podnebni zakon. Uradni list RS, št. 56/25. Državni zbor RS.
- Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah. 2022. Uradni list RS, št. 70/22. MOP.
- ReDPS50. 2021. Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050. Uradni list RS, št. 119/21. Državni zbor RS.
- ReNPRP30. 2016. Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030. Uradni list. RS, št. 76/16. Državni zbor RS.
- ReMPRS. 2022. Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 106/22. Državni zbor RS.
- RePPRS. 2006. Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije. Uradni list. št. 58/06. Državni zbor RS.
- ReSRR20-50. 2026. Resolucija o strategiji regionalnega razvoja Slovenije za obdobje 2026-2050. Uradni list RS, št. 76/26. Državni zbor RS.
- ReNPURSK. 2020. Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«. Uradni list RS, št. 8/20. Državni zbor RS.
- ReNPVO20-30. 2020. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030. Uradni list RS, št. 31/20. Državni zbor RS.
- ReSPR50. 2023. Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije do leta 2050. Uradni list RS, št.72/23. Državni zbor RS.

ReNSP26–35. 2026. Resolucijo o Nacionalnem stanovanjskem programu 2026-2035 (v pripravi).

Ministrstvo za solidarno prihodnost.

SRS30. 2017. Strategija razvoja Slovenije do 2030. Vlada RS.

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.

Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja. 2007. Uradni list RS, št. 81/07. Vlada RS.

Uredba o Načrtu za izvajanje Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 za obdobje 2025–2034. 2025. Uradni list RS, št. 53/25. Vlada RS.

Uredba o prostorskem redu Slovenije. 2004. Uradni list RS, št. 122/04. Vlada RS.

URS. 1991. Ustava Republike Slovenije Uradni list RS, št. 33/91-I. Skupščina RS.

UMAR. 2017. Strategija dolgožive družbe. Vlada RS.

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Strategija_dolgozive_druzbe/Strategija_dolgozive_druzbe.pdf.

UMAR. 2025. Kakovost življenja v Sloveniji - Poročilo o razvoju 2025.

https://umar.gov.si/fileadmin/user_upload/razvoj_slovenije/2025/slovenski/POR_2025.pdf

Vlada RS. 2020. Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode.

<https://www.gov.si/MOP/Dokumenti/Voda>.

ZCPN. 2022. Zakon o celostnem prometnem načrtovanju. Uradni list RS, št. 133/22. Državni zbor RS.

ZIMI. 2010. Zakon o izenačevanju možnosti invalidov. Uradni listi RS, št. 94/10. Državni zbor RS.

ZRomS-1. 2007. Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji- Uradni list RS, št. 33/07. Državni zbor RS.

ZUNPEOVE. 2023. Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije. Uradni list RS, št. 78/23. Državni zbor RS.

ZureP-3. 2021. Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS, št. 199/21, Državni zbor RS.

ZVO-2. 2022. Zakon o varstvu okolja. Uradni list RS, št. 44/22. Državni zbor RS.